NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשן

זייטען

ייער פאלקסבלאט

№ 104 | Łódź, Wtorek, 5 maja 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, דינסטאג פ׳ אמור י״ג איר תרצ״ו

יידער בלוטיגע געשלעגען אינ׳ם ווארשאווער פאליטעכניקום

ענדעקישע סטודענטען בעפאלען מיט אייזערנע קאסטעטען און שטעקענס יודישע סטודענטען. — פוילישע ראדיקאלע סטודענטען אין שוץ פון די יודישע קאלעגען. — צענדליגער פערוואונדעטע

ווארשאווער פאליטעכניקום געשלאסן אויף אנ׳אונבעשטימטער צייט

ווארשא, 4 (טעלעפאניש) ...ען זענען אויפ׳ן ווארשאווער פאליטעכני... איסגעבראכען בלוטיגע געשלעגען. די ענדע... סטודענטען זענען אנגעפאלען אויף די יודי... ...סטודענטען מיט אייזערנע קאסטעטען, גומענע שטעקענס און שטעקענס מיט דראט און געשלאגען מכות־רצח. די יודישע סטודענטען האבען זיך העל־דיש פערטיידיגט. אין שוץ פון די יודישע סטודענ־טען האט זיך געשטעלט א גרופע ראדיקאלע קריסט־ליכע סטודענטען, אויך זיי האבען פון די ענדעקישע רוצחים בעקומען קלעפ.

פון די געשלעגען, וואס האבען גערויערט ביז מיטאג זענען עטליכע צענדליג יודען פערוואונדעט געווארען, צווישען זיי זענען עטליכע שווער פער־וואונדעט. ס׳זענען אויך פערוואונדעט געווארען עטליכע קריסטליכע סטודענטען, וואס האבען פער־טיידיגט די יודישע קאלעגען.

נאך מיטאג האט דער רעקטאר ווארקאלעווסקי געמאלדען, אז דער פאליטעכניקום ווערט געשלא־סען אויף אנ׳אונבעשטימטער צייט.

ד״ר גאטליב בעקומען דעם מאנדאט

דעציזיע פון העכסטען געריכט

ווארשא, 4 (טעלעפאניש) ...טען האט דאס העכסטע געריכט בעטראכט ...לאגע בנוגע דעם ד״ר גאטליב׳ס מאנדאט ...שטען יואהל־קרייז אין ווארשא.

...אט זיך געהאנדעלט וועגען 96 שטימען ...זען געפסלט געווארען. פערטיידיגט האבען ...מערשטיין און אדיו. זיידעמאן, וועלכע הא־...בעזיוען, אז די שטימען זענען נישט גערעכט ...געווארען. וואלט דעפוטאט ווישליצקי גע־לעבט, וואלט מען דעם מאנדאט נישט געפאדערט. איצט איז ווארשא געבליבען אהן א יודישען פאר־שטעהער אין סיים.

דער פראקוראר האט געפאדערט אפצווארפען דעם פראטעסט.

נאך א בעראטונג האט דאס געריכט ארויסגע־טראגען א דעציזיע, אז דער מאנדאט געהער צו ד״ר יהושע גאטליב.

אין די מאטיוען פון געריכט ווערט אנגעוויזען, אז מ׳דארף זיך נישט רעכענען בלויז מיט פארמאלי־טעטען, נאר מיט די פאקטישע אויסדרוקען פון די וועהלער. אויב מאנכע צעטלען זענען געווען נישט פינקטליך, האבען אבער די וועהלער געמיינט צו וועהלען דעם ד״ר גאטליב.

אונזער ווארט

נאך איין קול קורא במדבר

לויט א בעשלוס פון העכסטען געריכט איז דער, בשעתו, צוליב׳ן מאנגעל פון עטליכע שטי־מען נישט־אריינגעגאנגענער ד״ר גאטליב — איצט אריין אין סיים, און איז געווארען דער פערטער יודישער דעפוטאט.

ווי אזוי זאל די יודישע געזעלשאפט אויפנעה־מען דעם פאקט, און צי זאל זי איהם בעטראכטען אלס פאזיטיוען, צי נעגאטיווען, בפרט טאקי איצטער, ווען ביי די יודישע פארלאמענטאריער שטייט טאג־טעגליך, מחמת פערציוויפלונג, די פרא־גע, צי וואלט נישט גלייכער געווען צו לייגען די מאנדאטען, און „אויעקגיין און פאליטישען רוה אריין", איידער וועגעטירען, און מסכים זיין אויף מינדערווערטיגער הילפלאזיגקייט.

כידוע, האט אונז דער איצטיגער סיים גע־בראכט די גרעסטע ענטוישונג, וואס וועגען א א האבען אונזערע גרעסטע שונאים נישט געחלומ׳ט. געגנוג אנצורופען די אומגליקליכע רשעות־גזירה, וואס טראגט דעם חותם פון אנ׳אומגעלומפערטער טראגיקאמעדיע: די שחיטה־רעפארם, וואס איז מער פועל־יוצא פון מיזאנטראפיע, ווילדער און בלינדער מענשען־שנאה, ווי פון צער בעלי חיים...

עס איז שוין פאר אינו מעהר ווי קלאר, וואס א שטייגער, א יודישער סיים־דעפוטאט קאן אויפ־טון, און ווי זיין קול קאן דערהערט ווערען, ווען דער דערדריקענדער רוב אין סיים ארבייט אונטער די שטימונגען און לאזונגען פון „א טויט די יודען".

זאל מען דעם ד״ר גאטליב מקבא זיין, וואס ער געהער צו די פיער, וועלכע זענען אריין אין דעם פארלאמענטארישען פרדס, וואס איז פאר אונז — ביי די איצטיגע פערהעלטענישען — אנ׳אויס־געשפראכענער גיהנום?

בעדייט פאר אונז דער בעשלוס פון העכסטען געריכט א נצחון, א טובה?

פאפולער גערעדט: „איז עס גוט פאר יודען?"

לויט די ריכט־ליניען, ווי די פאליטיק אין סיים ווערט געפיהרט, איז עס לחלוטין נישט צו זעהן, אז עס זאל האבען א וואסיערע נישט בעד־דייטונג, ווייל דער סכום פון יודישער פארשטעהער שאפט האלט נישט אויס קיואנטיטאטיוו, נישט קיואליטאטיוו קיין שום קריטיק.

עס איז נאר צוגעקומען — נאך איין קול קורא במדבר!

ב.

תקנות וועגען די שחיטה־בעגרענצונגען

ווערען אויסגעארבייט אין אינערן־מיניסטעריום

ווארשא, 4 (טעלעפאניש) דאס אינערן – מיניסטעריום פערענדיגט דאס אויסארבייטען די אויספיהר־תקנות צום געזעץ וועגען בעגרענ[י]צען די ריטועלע שחיטה. די דאזיגע פארשריפטען זענען נוגע די איבערשרייטונגען וועגען אויסמיידען די קאנטינגענטען פון כשר פלייש און אויך די שחיטה גופא, וואס ווערט אויסגע־פיהרט אויף א נישט־הומאניטארען אופן.

פאר׳ן עובר זיין אויף די תקנות ... פאר־אויסגעזעהען שטראפען צו 3 טויזענד זלאטעס און 3 חדשים ארעסט. די אלע פראטאקאלען וועגען איבערשרייטונגען וועלען געווידעט ווערען איו די סטאראסטיע־געריכטען. אפעלירען וועט מען קע־נען אין קרייז־געריכט.

מיט איין ווארט — עס וועט אנגעווענדעט ווער־רען די פראצעדור פון אדמיניסטראטיווע שטראף־פראצעסען.

אין שייכות מיט׳ן 3־טען מאי

בעגריסונגען צום מלוכה־פרעזידענט

ווארשא, 4 (טעלעפאניש) אין שייכות מיט׳ן 3 מאי האט דער מלוכה־פרעזידענט בעקומען גראטולאציע־דעפעשען: פון בעלגישען קעניג, פון בולגארישען, פון איטאליע־נישען, פון קייסער פון איראן, פון קייסער פון איראק, פון קעניג פון אפגאניסטאן, פון יוגא־סלאווישען רעגענט, פון אונגארישען רעגענט, פונ׳ם פראנצויזישען פרעזידענט, פון רוזוועלט׳ן, פון פרעזידענט פון עסטלאנד, פון ארגענטינישען פרעזי־דענט, פון מעקסיקאנישען, פון טשעכאסלאוואקישען און פונ׳ם פרעזידענט פון סאלוואדאר.

געשטארבען דער שעף פון ווארשאווער אויספארשונגס־אמט

געוועזענער שעף פון דער בירגער־מיליץ אין לאדז

ווארשא, 4 (טעלעפאניש) אין עלטער פון 48 יאהר איז היינט אין ווארשא געשטארבען דער שעף פון אויספארשונגס־אמט ביי דער הויפט־פאליציי־קאמאנדע אנטאני שיטקאווסקי.

דער פערשטארבענער איז ביים אויסברוך פון קריג געווען שעף פון דער בירגער־מיליץ אין ראדאגאשטש און שפעטער שעף פון לאדזער אויס־פארשונגס־אמט.

א טייל פון ענגלישען יודענטום

וועט זיך בעטייליגען אין דעם יודישען וועלט־קאנגרעס

לאנדאן (יט״א). די אנהענגער פון דער בעוועגונג פאר׳ן יודישען וועלט־קאנגרעס אין ענג־לאנד גרייטען איצט צו א קאנפערענץ פון יודיש־ענגלישע ארגאניזאציעס, וואס זענען גרייט זיך צו בעטייליגען אין דעם יודישען וועלט־קאנגרעס אין אויגוסט ה. י.

דער ועד־הקהלות אין ענגלאנד (באארד אף דעפיוטיס) האט, ווי בעקאנט, נישט אנגענומען די איינלאדונג זיך צו בעטייליגען אין דעם וועלט־קאנגרעס. די אנהענגער פון דעם קאנגרעס זענען אבער ענטשלאסען צו רופען א קאנפערענץ, וואס זאל בעשטימען די דעלעגאטען פון ענגלאנד צו דעם יודישען וועלט־קאנגרעס. עס איז שוין גע־שאפען געווארען א קאמיטעט, אין וועמענס נאמען עס וועלען פונאנדערגעשיקט ווערען איינלאדונגען צו אלע יודישע דעלעגאציעס אין ענגלאנד, זיי זאלען שיקען זייערע פארשטעהער צו דער דאזיגער קאנפערענץ, וואס וועט אפגעהאלטען ווערען אין לאנדאן.

„היצעם" שטיצט די יוגענד־עליה קיין א״י

פאריז (יט״א) מיט׳ן שיף „מאריעט פאשא" זענען אפגעפאהרען פון מארסעל קיין א״י 29 יו־דישע יוגנטלייט, פליטים פון דייטשלאנד. די רייזע־הוצאות זענען געדעקט געווארען דורך דעם „היצעם", וועלכער האט אויך טיילווייז פינאנסירט די רייזע קיין א״י פון א גרופע יוגענדליכע עולים פון דייטשלאנד, וואס איז לעצטענס אפגעפאהרען פון האלאנד.

טאג־טעגליך

דער בלוטיגער אקארד

...ען אריינגיין פון די איטאליענער קיין אדיס־...א, און מיט׳ן ענטלויפען פונ׳ם נעגוס מחוץ ...– דארף פארמעל דער איטאליעניש־אביסי־...קריג בעטראכט ווערען פאר געענדיגט.

...אך אלע פאראויסזעהונגען פון „נביאים", ...אטריאטישקייט און העלדישע קריגערישקייט ...אביסיניער, ווי אויך, א ד״ די נאטור פון זייער ...ען זיי צוהעלפען, און זי וועט זיין ... ...און לאיאלער, ווי די מיטגלידער פון דער ...ליגע — טראץ דעם אלעם האט די מא־...קריגס־טעכניק, די נייע הארמאטען, אעראפ־...טאנקס, גאזען און דער שיזא־צער גייסט ...פארדאנגלאזער פאשיסטישער תקופה אפ־...ען אנ׳ענדגילטיגען זיג איבער דעם מורח־...ישען פרימיטיווען גלויבען אין נסים פון ...אטור און יושר פון דער אייראפעאישער ...וועלט...

...מארשאל באדאליא האט געפיהרט דעם ...ישען קריג פונקט אויף אזא אופן, ווי ער ...געהאט צו טון מיט אנ׳ערנסטען אייראפע־...געגנער: ער האט קאנצענטרירט 400 טוי־...לנער, דערפיהרט די מאטאריזאציע פונם ...ביז צו די העכסטע דערגרייכונגען פון ...מדערנער טעכניק, בעדינט זיך מיט גיפטיגע ...א. א. וו. און אזוי־ווי דער אינדיווידועלער ...זעלנערישער העראאיזם און זעלבסט־...ונג פון די אביסיניער איז געווען צו שוואך ...ווידערשטאנד געגען דעם פייער און גאז־...ויגען רוימישען גלית, איז עס — שנעלער ...פאכמענער האבען גערעכנט — בעקומען ...ם בלוטיגען שלוס־אקארד פונ׳ם פערצווייפ־...ען פאלק און לאנד.

...זענען עדות פון א מוראדיגער טרא־...פון א לחלוטין אומשולדיג פאלק און לאנד, ...איז צעמורשט און צעריבען געווארען אהן א ...פאריוואס און פאר־ווען, און גלייכצייטיג זענען ...אויך עדות פון דעם לעצטען הויך — פון ...נשמה פון דער פעלקער־ליגע, וועלכע האט ...איהר אימפאטענץ אין דער גרעסטער מאס ...געווען צום טראגישען צוזאמענברוך!

מ.

צו א דעמאקראטיש=ליבעראלען קורס?

פארויסזעהונגען פון דער פאליטיק-ענדערונג אין פוילען

וו א ר ש א, 4 (טעלעפאניש)
אין וואס פארא ריכטונג וועלען גיין די פאליטי־שע ענדערונגען, וואס וועלען פאראויסגעזעהן אויף דער צווייטער העלפט פון חודש מאי?
איינער פון די גוטאינפארמירטע פאליטיקער האט געגעבען אַן ענטפער אויף דער פראגע אין די פאלגענדע 3 פונקטען:
1) וויטערדיגע ליקווידאציע פון „פולקאווני־קעס", 2) פארמירונג פון לינקען סאנאציע־לאגער, 3) דאס זוכען א קאנטאקט מיט דער לינקער אפאזיציע.
אין די רעגירענדע קרייזען פון די „פערזינ־כער" (נאפאראוויאטשע) איז פילשטענדיג רייף גע־ווארען די איבערצייגונג וועגען דער נויטווענדיג־קייט צו עפענען א „ווענטילאטאר" אין דער פארם פון א דעמאקראטישען און ליבעראלען קורס.
בעזונדערע טוער פון דער לינקער סאנאציע האלטען, אז דער בעסטער אויסגאנג וואלט געווען א וואס שנעלערע פונאנדערשרייבונג פון וואהלען. עס קומט אפער די זארג מיט דער ארדינאציע, וועל־כע קאן נעענדערט ווערען לויט דער נייער קאנ־סטיטוציע נאך דורכ'ן סיים. אויף דעם געביט ווערן דורך די „פערזיכטערס" געמאכט פערשידענע סברות און קאנצעפציעס.

צו די דעוויזן-בעגרענצונגען

וו א ר ש א, 4 (טעלעפאניש)
די דעוויזן=קאמיסיע האט בעשלאסען — ביז צום אפריל — די אינלענדישע פירמען וועלכע עקספארטירען סחורות קיין אויסלאנד צו שטעלען צו דיספאזיציע פון אויסלענדער און צו בערצוווייזען קיין אויסלאנד — אויף אייניגע צילען־צאהל-מיטלען אהנ'עם ארויסבעקומען ספעציעלע דערלויבענישען.

צוויי מערדער ווערען דערקענט

אויף דער לויה פון דערמארדעטען קדוש אין מינסק-מאזאוויעצק

איז דער לויה האבען זיך בעטייליגט הונדערטער פוילישע ארבייטער

מינסק מאזאויעצק, 4 (טעלעפאניש)
היינט 4 נאכמיטאג איז פארגעקומען די לויה פון דעם קדוש, דעם 27 יאהריגען ישראל פיליך. אין דער לויה האט זיך בעטייליגט די גאנצע יודי־שע בעפעלקערונג. א חוץ די יודען האבען זיך אין דער לויה בעטייליגט עטליכע הונדערט פוילישע ארבייטער. דער צוג איז אדורכגעגאנגען די גאנ־צע שטאט און איז אין ערגיץ נישט געשטערט געווארען. די ענדעקעס האבען געפרובט שטערען דעם גאנג פון דער לויה, וואס ס'האט זיך זיי נישט איינגעגעבען.
בעת דעם לויה-צוג האט מען דערקענט ביי־דע מערדער, וואס האבען זיך רוהיג צוגעקוקט צו דער לויה. ביידע זענען ארעסטירט געווארען און אפגעפיהרט געווארען אין תפיסה.
ביים קבר זענען קיין רעדעס נישט געהאלטען געווארען. דער קדוש איז בעערדיגט געווארען מיט פינף מינוט שווייגען.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוואכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 9—1

זומער=מאדע=רעוויע
אויף דער ערשטער גרויסער ווארשאווער
וועלכע קומט פאר זונטאג, דעם 10 מאי ד. י. 12 א זייגער בייטאג אין זאל פילהארמאניע וועלען די לאדזער ד'אמען בעוואונדערן די נייעסטע
שיך=מאדעלען
פון דער גוט-בעקאנטער פירמע
A. Ogórek, 11 Łódź, Zawadzka 11
tel. 202-86

CUKIERNIA
„ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 183-72
טעלעפאן
אויסגעצייכענטע לאדעס
צוזאמען מיט סאדא־וואסער און וואפלעס א פארציע 35 גר.
יארסקע אוועבדברויטעץ
פון 4 נאכמ. צו 1 זל.

אונזער חשוב'ן פערוואלטונגס=מיטגליד
ר' ליב שפירא און פאמיליע
צוליב'ן טויט פון זייער אונפארגעסליכען זוהן
נ"ע דוד ז"ל
דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל. זייט געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג פון
„לינת החולים"
אין לאדז, פאלודניאווא 19

הזכרה.
מארגען, מיטוואך, פ' אמור י"ד אייר (פסח שני), צו דער 24-סטער יאהרצייט פון הרב הגאון הצדיק רבינו
אלי' חיים מייזל
ב"ר משה זצ"ל
וועט אין דער תלמוד תורה, יאקובא 6, וועלכע ער האט געגרינדעט מיט 63 יאהר צוריק, פונקט 11 א זייגער פריה, אפגעריכט ווערען א פייערליכע הזכרה לנשמתו הטהורה.
גלייכצייטיג וועט אויפ'ן בית החיים געמאכט ווערען הזכרות לנשמתו הטהורה, פון 8 א זייגער פריה אן.
אלע אונזערע חברים, ווי אויך פרעהערער און סימפאטיקער פון הרה"ג זצ"ל ווערען געבעטען פינקטליך און צאהלרייך צו ערשיינען.
די פערוואלטונג.
בעמ.: די טראמוואיען נומ' 1 און 6 קורסירען ביז'ן בית החיים.

לעזט !!!!!! אויפמערקזאם!
בילי. רעעל. פינקטליך
עס איז שוין ארויס און קראפט די נייע פרייזען פאר
דרוק-ארבייט
אין דער בעקאנטער און לאנג און אומגעגנד
שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8
טעל. 255-09
וועלכע האט זיך שוין בעריהמט געמאכט מיט די שעהנע אויספיהרונג און אסטעטישען צוזאמענשטעל

געדענקט, שטשענשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילליגער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% בילליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאווראמיעסקא 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

DR.
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראסטאק
צאהן-ארצט
סטאמאטאלאגישע כירורגיע
פיעראצקיעגא 7 (פוואנגעליצקא)
טעל. 108-26
נעמט אן פון 3—7 נאכמ.

מצות
פריש געבאקענע, דינע פון בעסטען קוואליטעט מעהל צו פסח=שני
צו בעקומען צו בילינע פרייזען
הורט און דעטייל
ביי מ. יעלין, פיעטריקאווער 24
טעל. 173-46.

הילף און רפואה פאר ברוך=קראנקע

(רופטורען) אויף בויוונקעל, נופעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאפטע פלאט-פיס.
דאס ליידען איז נישט צו פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען זענען פאר'ן לעבען ביטער און געפעהרליך. דורך מיין מאדערע ערפונדענע ספעציעלע גומי=הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפעהרליכע ברוכען און בעווייטיגען ראדיקאל פיס נאראנטיע אהן בלוטיגע אפעראציע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-שטראטען און גארסעטען געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
ביים אראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראס. ד"ר גלענארד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען פון אוניווער־זיטעטס-פראפעסארען אנערקענט
ספעציאליסט Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און 3 ביז 7 אווענד
איז לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינג נויטיג.

Ł. Łagunowski
specjalista
chorób wenerycznych, seksualnych i skórnych
(Gabinet Roentgeno- i światło-leczniczy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjmuje: od 8.30 do 10.30 rano, od 1 do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz.
W niedzielę i święta od 10—1.

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר לונגען, האַרץ און סקלערא! קראנקהייטען
פיעטרקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5 נ"מ

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6 שערפיען 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr. med.
J. Nadel
ספעצ'אליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 228-20.
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.

Starszy Felczer
B. JOSKOWICZ
פולנאצנא 4, טעל. 141-86
נעמט אן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ
טעגליך פאקען-שטעלען מיט פרישע סראוואנקע.

Dr. med.
M. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49.
נעהמט אן פון 12—2 מיטאג און פון 7 ביז 8.30 אווענד.
זונטאג און חגאות פון 10—12 בייטאג.

Dr. med.
W. ŻABZIEWICZ
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און קעהלקאפ-קראנקהייטען
Piotrkowska 64, tel. 125-26.
נעמט אן פון 5—8 אווענד.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט,
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. J. Herszfinkiel
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
נעמט אן אין דער לעטשניצע „פאמאץ" (אלעקסאנדראווסקא 1)
און ביי זיך אינדערהיים
זשעלאזנא 8a, טעל. 111-87.

נעגוס ענטלאפען קיין ארץ-ישראל
אדיס-אבעבא געפינט זיך איז רשות פון מאראדערען

...4, (ספ. טעל.)
...איטאליענישע מיליטער איז היינט אינ-
...אריין אין אדיס-אבעבא.
...ערשטע, וואס איז געמען געווארען איז גע-
...דאס דערשיסען פון עטליכע אפיצירען פונם
...וועלכע זענען געכאפט געווארען ביים ראפי-

...אדיס-אבעבא קומען אן וואיטערדיגע ידיעות,
...שטאט געפינט זיך אין די הענט פון רויבער-
...וואס מאכען אן א שרעקליכען חורבן אין
...שטאט.
...אייראפעאישע געזאנדשאפטען זענען בע-
...און פיהרען קאמפען מיט די רויבער.
...אלען זיין 20 הערהרג'עטע אייראפעער.
...ישע אפטיילונגען שיצען די געזאנדשאפטען.
...ארשא, 4 (טעלעפאניש)
...יסוד פון ידיעות פון פערשידענע קווע-
...טע אנגעגעבען פאלגענדער קאמוניקאט ווער-
...לאנט אין אביסיניען דעם 4 מאי:
...צפון-פראנט, אין געגנטען זין פון דעם
...האט שוין אויפגעהערט צו עקזיסטירען. די
...נישע קאלומנעס, וואס מארשירען פון דער-
...אויף אדיס-אבעבא, האבען פארנומען אהן א
...דעברא-בראהאן, די הויפטשטאט פון דער
...שאא. די איטאליענישע פארפאסטענס האב-
...א רוק געמען אויף 40 קילאמעטער אין דער
...צו אדיס-אבעבא. די איטאליענישע פאט-
...האבען זיך בעוויזען אויף א שטח פון 15
...מעטער פון אדיס-אבעבא.
...ידיעות וועגען דעם, אז דאס איטאליענישע
...איז היינט אריין אין אדיס-אבעבא שטימט
...מיט דער ווירקליכקייט. די הויפטשטאט גע-
...נאך אלץ אין רשות פון בעוואפענטע מאר-
...און רויבער.
...געזאנדשאפטען שטעלען מיט זיך פאר פונק-
...עס בעהאלטען זיך אויס די דיפלאמאטען
...אייראפעער. אין משך פון די לעצטע 3 טעג
...איבער אדיס-אבעבא בעוויזען בלויז איין
...ענישער עראפלאנען.
...טילענדיג לויט מוסאליני'ס אנזאג וועגען
...פון די פאלקס-פערזאמלונגען אין גאנץ
...און וועגען דער רעדע וואס ער וועט האל-

...מען — דארף מען זיך ריכטען, אז דאס איטאליע-
נישע מיליטער וועט אריין קיין אדיס-אבעבא —
מארגען.

דער דרום-פראנט עקזיסטירט נאך. די ארמעע
פונם ראס נאסיבו און פונם גענעראל ווערינ-
פאשא ציהט זיך צוריק, און דאס איטאליענישע מי-
ליטער האט זיך, טראץ די רעגענס, פאראויסגערוקט
אויף 80 קילאמעטער פון וואנאבור, צווישען געגענדיג
צ. א. די אפטיילונגען פון אמאר סאמאנטאר, וועל-
כער איז אליין שווער פערוואונדעט, און וועלכער
האט פערלוירען אין דער שלאכט א זון.

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)
רייטער איז מודיע פון דזשיבוטי: דער קעניג
און די קעניגין מיט זייערע קינדער האבען זיך
אריינגעזעצט אינם ענגלישען קרייסער „ענטערפרייז"
וועלכער איז אפגעשוואומען קיין חיפה.

רוים, 4 (ספ. טעל.)
סטעפאני-אגענטור איז מודיע פון לאנדאן:
דער אביסינישער געזאנדטער מארטין האט דער
קלעהרט פאר זשורנאליסטען, אז אין ירושלים, וואו
דער נעגוס איז איינגעפאהרען, געפינט זיך א
גרויסע קאלאניע פון גלויביגע אין דער קאפטישער
קירך. מחמת דער מפלה, וועט דארט דער נעגוס
מתפלל זיין. עס איז נישט אויסגעשלאסען, אז נאך
א געוויסער צייט, וועט ער צוזאמען מיט'ן טראנ-
ספאלגער איבער קיין ענגלאנד.

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)
רייטער איז מודיע פון ירושלים: דעם קייסער
מיט זיין משפחה איז פערזיכערט א הארציגער
קבלת פנים מצד דער בעפעלקערונג פון גאנץ
פאלעסטינא, וואו עס ווערט סימפאטיזירט מיט'ן
אביסינישען פראבלעם. דער קייסער וועט זיך וואהר-
שיינליך אויפהאלטען אין ירושלים, אדער אין דעם
אביסינישען קלויסטער אויפ'ן ברעג פון ירדן, וועל-
כער איז, לויט לעגענדען, אויפגעשטעלט גע-
ווארען נעבען דעם ארט, וואו דער נוצרי איז גע-
טויפט געווארען.

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)
די ענגלישע פרעסע רעדט ברייט ארום די
סיטואציע, וואס איז געשאפען געווארען צוליב
די געשעהענישען אין אביסיניען. מיט פערדרוס
שטעלען פעסט די צייטונגען, אז דער קאלעקטיווער
סיסטעם האט געליטען א פאטאלען פיאסקא, און
אז דער איצטיגער מאמענט וועט מיט זיך בילדען
א ווענד-פונקט אין דער אויסערן-פאליטיק פון
ענגלאנד און אין דער צוקונפט פון דער פעלקער-
ליגע. א רייהע צייטונגען בעהאלטען נישט אויס,
אז דער פולשטענדיגער נצחון פון מוסאליני'ן איז
בעליידיגענד פאר דער פאליטיק, וועלכערס הויפט-
עקספערט איז געוועזען ענגלאנד.

„מאנטשעסטער גארדען" שרייבט צ. א.: „פאר
אייראפא איז דער איצטיגער מאמענט אנ'אנהויב
פון א סוף — דער סוף פון ערשטען עקספערימענט
פון אנ'אינטערנאציאנאלער ארדענונג. אלע אידע-
אלען פון דער נאך-מלחמה-צייט זענען צוטראטען
געווארען, אבער נישט געקוקט דערויף מוז אייראפא
אנהויבען צו בויען אויפסניי. ווייל טראץ דעם,
וואס די פעלקער-ליגע האט פערפיהרט, טאר מען
אבער נישט דערלאזען, אז זי זאל ליידען א 'עגדר
גילטיגע מפלה."

לאנדאן, 4 (ספ. טעל.)
באלדווין און אידען האבען היינט אויפגענומען
א דעלעגאציע פון דער פעלקער-ליגע-געזעלשאפט,
וועלכע האט געפאדערט מער ממשות'דיגע פעראורד
נונגען פון דער פעלקער-ליגע נעגען די איטאליע-
נער.

די מיניסטארען האבען געענטפערט, אז די רע-
גירונג מוז בעטראכטען די לאגע פון דער פעלקער-
ליגע לגבי דעם בולט'ען אדורכפאל פון דער קאלעק-
טיווער אקציע.

די פראגע פון רעווידירען דעם פעלקער-ליגע-
פאקט — האבען די מיניסטארען צוגעגעבען —
וועט מוזען ווי אמטגעיעסטען בעטראכט ווערען.

אקציע געגען די מינדערהייטען אין רומעניע!

בוקארעשט (יט"א). אין טימישארא (טראנ-
סילוואניען) איז פארגעקומען א קאנגרעס פון מיט-
טעל-שול-לעהרער. דער קאנגרעס האט ארויסגע-
שטעלט פאדערונגען, וואס זענען געריכטעט געגען
די לעהרער אין שולען פון די מינאריטעטען. אין
די רעזאלוציעס, וואס דער קאנגרעס האט אנגע-
נומען ווערט צ. וו. אנגעפאדערט, אז אלע פרי-
וואטע מינדערהייטס-שולען, זאלען פערגרעסערט וואר-
דען, אז לעהרער, וואס געהערען צו די מינדער-
הייטען, זאלען נישט טארען אונטעררייכטען אין
עפענטליכע שולען און אז אין אלע שולען זאלען
דריי-פערטעל פון די פלעצער אפגעגעבען ווערען
פאר שילער-רומענער, און בלויז איין פערטעל פאר
אנגעהעריגע צו די מינדערהייטען.

30 עסטרייכישע שאך-קלובען
נעגען אנטייל איז דער מינכענער שאך-אלימפיאדע

ווין (יט"א) פון די 42 שאך-קלובען, וועלכע
געהערען צום עסטרייכישען שאך-פערבאנד האר
בען 30 זיך ארויסגעזאגט געגען אנטייל אין דער
שאך-אלימפיאדע, וואס זאל פארקומען סוף זומער
אין מינכען. צווישען די דאזיגע 30 שאך-קלובען
בילדען די יודען בלויז א מינדערהייט.

צאל-הנחה אויף גרעיפ-פרוכטען

ווארשא (יט"א) די פויליש א"ידיגע האנ-
דעלס-קאמער טיילט מיט, אז אין „מאניטאר פאל-
סקי" נומ. 87 איז ערשינען א פעראָרדנונג פון פי-
נאנץ-מיניסטעריום פון 6-טען אפריל 1936 אין
פערשטענדיגונג מיט'ן האנדעלס - מיניסטעריום און
אגרארער-מיניסטעריום, וועגען א הנחה פון דעם אריינ-
פיהר-צאל אויף גרעיפ-פרוכטען, אימפארטירטע
דורך די פארטען פון פוילישען צאל-שטח, ביז 60
פראצ. פון אויטאנאמישען צאל.

אזוי ארום וועט דער צאל אויף גרעיפ-פרוכ-
טען אויסגעגליכט ווערען מיט חעם צאל פון פא-
מעראנצען, וואס עס וועט ערמעגליכען דעם פער-
קויף פון גרעיפ-פרוכטען אויף די זעלבע פרייזען,
וואס פאמעראנצען.

אויף אזא אופן האבען די לאנדוויהרטע בע-
מיהונגען פון דער פויליש-א"ידיגער האנדעלס-
קאמער געבראכט א גינסטיגען רעזולטאט.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע
דעוויזען:

בעלגיען	—	—	—	—	89.92
בערלין	—	▪	—	—	2,12,92
דאנציג	—	—	—	—	99,80
לאנדאן	—	—	—	—	26.28
ניו-יארק (קאבעל)	—	—	—	—	$531^1/_8$
פראג	—	—	—	—	21,96
פאריז	—	—	—	—	35.01
שווייצער-פראנק	—	—	—	—	173.00

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

ב. פ.	—	—	—	—	98—
3 פראצ. אינוועסטיציע I. פרעמירטע					66.50
3 „ „ II.				—	65.25
4 „ דאלארובקע	—		—	—	48.75
7-סט.	—	—	—	—	63,75
5- „ ווארשאווער			—	—	54.25
5- „ לאדזשער				—	48.25

ראדיא־פראגראם
דינסטאג, דעם 4-טען מאי

6.30 גימנאסטיק, 6.50 מוזיק (פליטען), 7.20 ידיעות, 7.30 פראגראם, אינפארמאציעס, פליטען, 8 אוי-דיציע פאר שולען, 8.10 אוידיציע פאר מיליטער-פליכ-טיגע, 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 ידיעות, 12.15 אוידי-ציע פאר שולען, 12.35 סימפאנישע פראגראמען (פלי-טען פון ווארשא), 1.10 א מינוט אין דער הויז-ווירט-שאפט, 1.15 פונם ארבייטס-מארק, 1.20 מוזיק און לי-דער (פליטען), 3.12 בערזע-ידיעות, 3.30 קאנצערט פון ווילנער קאמער-מוזיק ארקעסטער, 4 פ. ק. א.-קעסטעל, 4.15 געגענווארטיגע פיאניסטען (פליטען פון ווארשא), 4.45 „גאנץ פוילען זינגט", 5 „פוילענס רייכטימער" — פארלעזונג, 5.15 מוזיק, 5.50 „שפראך-קעסטעל", 6 רום-בעס, 6.30 שמועס, 6.40 וועגען אלעם צו ביסלעך, 6.45 אויסצוגען פון דער אפערע „האלקא", 7.10 פראגראם אויף מארגען, 7.20 רעקלאמע-קאנצערט, 7.35 ספארט-ידיעות, 7.45 אקטועלער שמועס, 8 פעליעטאן, 8.10 סימפאנישער קאנצערט (פון פויזען), 9 ידיעות, 10.30 מוזיק (פליטען פון ווארשא), 10.45 לאדזשער ליטערא-רישע מינוטען (רעציטאציעס), 11 מעטעאראלאגישע ידיעות, 11.05 טאנץ-מוזיק (פליטען)).

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 234-12
נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 6—9 אוונט

נאך די וואהלען אין פראנקרייך

ווארשא, 4 (טעלעפאניש)
אין רעזולטאט פון די זונטאג'דיגע וואהלען
אין פראנקרייך איז שטארק געפאלען דער פראנק,
דאגעגען איז געשטיגען דער ענגלישער פונט.

פאריז, 4 (ספ. טעל.)
מארגען, דינסטאג, וועט די זיצונג פון קאר-
בינעט-ראט אין א גרויסען טייל זיין געווידמעט
פינאנץ-פראגען.

פאריז, 4 (ספ. טעל.)
די פאליטישע קרייזען, די פרעסע די גאנצע
געזעלשאפט געפינט זיך נאך אונטער'ן רושם פונ'ם
וואהל-אויסגאנג:

אויף דער פראגע: „וואס ווייטער?" ענטפערט
די קאמוניסטישע „הומאניטע": „דערהאלטען די
סאלידאריטעט פון די פאלקס-פראנט-פארטייען אין
פארלאמענט. די פארטייען האבען צוזאמען געזיגט
ביי די וואהלען, און צוזאמען מוזען זיי רעאליזירען
די פריכטען פון דעם נצחון".

די סאציאליסטישע „פאפולער" דערקלעהרט
מיט שטאלץ און ענטשלאסענהייט: די אלגעמיינע אפ
שטימונג האט זיך ארויסגעזאגט קלאהר און פעסט.
פראנקרייך וויל א רעגירונג, וואס זאל צוברעכען
די פינאנציעלע און אינדוסטריעלע אליגארכיע,

אדורכפיהרען א ממשות'דיגע אקציע געגען דער
ארבייטסלאזיגקייט, אונטערנעהמען א קאמף מיט
דעם קריזיס און וואכען איבער'ן שלום פון דער
וועלט!

—*✕*—

פאר אנ'אייגענעם בנין
פון דער יודישער שול אין ווענעציא

ווארשע (יט"א). יט"א האט ערהאלטען פאל-
גענדע ווענדונג:

די ווענעציאנער שטאט פערוואלטונג עקספּראפּריִר
די יודישע וועלטליכע פאלקס-שול פון שטאטישען
בנין אין וועלכען זי געפינט זיך די גאנצע 10 יאהר
פון איהר עקזיסטענץ.

אלס ענטפער אויף דעם האט די שול-פערוואלטונג
בעשלאסען צוצוטרעטען צו בויען אנ'אייגענעם שול-
בנין.

די שול-פערוואלטונג אפעלירט צו אלע פריינד און
סימפאטיקער פון דעם יודישען וועלטליכען שול-וועז-
זען נאך הילף און האפט אז זיי וועלען זיך ווארים
אפרופען און שטיצען זי אין איהר שווערער און פער
אנטווארטליכער אקציע.

Doktór Z.
Henrykowsk...
...על-ארצט פאר מענער - שוואכע,
...עריש און הויט-קראנקהייטען
...ראוגוטא 9 טעל. 262-98
...אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט.
...זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג
...אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזן

Dr.
Wołkowysk...
...על-גאם 11, טעל. 238-02
...פאר טריפער, סיפילים און הויט-קראנקה.
...בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
...אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אוונט.

די אונטערצינדונגען אין ארץ-ישראל דויערען ווייטער
אפגעברענט די פאבריק „נשר"

...רושלים, 4 (יט"א טעלעגראפיש)
...שטרייק און טעראר דויערט ווייטער.
...אפשאצונגען פון דער פרעסע, האבען יודען
...פון די לעצטע צוויי טעג געליטען שא-
...אונטערצינדונגען אויף 10 טויזענד פונט.
...חיפה האט נעכטען אויסגעבראכען א שרפה
...יודישען האלץ-סקלאד. דער שאדען איז פינף
...פונט.
...איז ביינאכט אויסגעבראכען א שרפה
...פאבריק „נשר". דער שאדען איז 2 טוי-
...פונט.
...תל-אביב האט אפגעברענט א יודישע
.... דער שאדען איז 4 טויזענד פונט.
...עין חרוד איז נעכטען פערברענט געווארען
...תבואה אויף די פעלדער.
...נעכטען האט צום צווייטען מאל אויסגעבראכען
...אין יער באלפור. אויך פון אנדערע ערטער
...מען וועגען אונטערצינדונגען.
...בית יגן האט ביינאכט אויסגעבראכען
...צווישען פאליציי און א־אבישע אונטער-
צינדער, וועלכע זענען געכאפט געווארען, בעת
זיי האבען געוואלט אונטערצינדען א יודישע בע-
קעריי. בעת דער שיסעריי איז איין אראבער שווער
פערוואונדעט געווארען און 3 אראבער לייכט פער-
וואונדעט.

ארעסטירט אראבישע טעראריסטען

ירושלים, 4 (יט"א טעלעגראפיש)
אין ירושלים איז ארעסטירט געווארען א-אר
ראבער, וועלכער האט איבערגעשניטען די טעלע-
פאן-דראהטען צווישען ירושלים און יריחו.
אין תל-אביב איז ארעסטירט געווארען א-ארא
בער, ביי וועלכען מ'האט געפונען אויפרייס-מא-
טעריאל.

קרייז-געריכט פון יפו
אריבערגעטראגען קיין תל-אביב

תל-אביב, 4 (יט"א טעלעגראפיש)
דאס קרייז-געריכט אין יפו איז אריבערגעטרא
גען געווארען קיין תל-אביב, כדי צו בעהאנדלען יו-
דישע פראצעסען.

טעלעפאן-פארבינדונג יפו—תל-אביב
שוין צוריקגעשטעלט

ירושלים, 4 (יט"א טעלעגראפיש)
היינט איז צום ערשטען מאל צוריקגעשטעלט

געווארען די פארבינדונג צווישען יפו און תל-
אביב.

אין תל-אביב האט מען היינט געזעהען פיל
אראבער. יודען האלטען זיך נאך אפ פון פאהרען
קיין יפו.

קאלעקטיווע שטראפען פאר אונטערצינדונגען

ירושלים, 4 (יט"א טעלעגראפיש)
דער הויך-קאמיסאר בעטראכט איצט די פראגע
פון קאלעקטיווע שטראפען פאר די דערפער, פון
וואו עס קומען די אונטערצינדער.

טוריסטען פאהרען צוריק קיין פוילען פאר'ן טערמין.

תל-אביב, 4 (יט"א טעלעגראפיש)
מארגען פאהרען צוריק עטליכע הונדערט טו-
ריסטען קיין פוילען, וועלכע האבען פערקירצט
דעם אויפהאלט-טערמין. איין טייל האט דעם טער-
מין פערקירצט צוליב די געשעהענישען אין א"י,
און אנדערע צוליב די דעוויזען-בעגרענצונגען.

פראפ. ווייצמאן פאהרט קיין לאנדאן

ירושלים, 4 (יט"א טעלעגראפיש)
פראפ. ווייצמאן פאהרט קומענדיגען זונטאג
אפ קיין לאנדאן.

Dr. med. L. Berma...
...עלביאנא 15, טעל. 149-07
...ארצט פאר מענער - שוואכע-בע
...דלונג און סעקסועלע בעראטונג
...אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
...אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

פאַר דער ענדגילטיגער דעציזיע אין זשענעווע

וועגען דער פראַגע פון די אנטי־איטאַליענישע סאַנקציעס

אין שייכות מיט די לעצטע געשעהענישען אויפ'ן מלחמה־פראָנט אין אפריקא און דעם צעפאַלען פון דער אַבּיסינישער מלוכה שרייבּט אַחגור וועגען דער שטימונג וואָס עס הערשט איצט אין ענגלאַנד צווישען אַנדערע פאָלגענדעס:

„קיין שום אַלאַרמען, צי זיי קומען פון עסטרייך, אָדער פון אַנדערשוואוּ, דאַרפען נישט צוציהען אונזער אויפמערקזאַמקייט פון פאַקט, וואָס קען האָבען א רעציזיווענדען איינפלוס אויף דער ענטוויקלונג פון דער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע אין אייראָפּא. איינציגע טעג טיילען אונז שוין אָפּ פון 11 מאַי דער טערמין אויף וועלכען עס איז בעשטימט געוואָרען די זיצונג פון קאָמיטעט פון 18 און פון דער פעלקער־ליגע ראַט. פערשטעהט זיך עס איז פאַראַן א מעגליכקייט אַז די פּאָליטישע סיטואַציע אין פּאַריז וועט דינגען אַלס פרעטעקסט אָפּצולייגען די בעראַטונגען. אָבער דאָס אָפּלייגען אויף נאָך עטליכע טעג די פראַגע פון סאַנקציעס געגען איטאַליען איז נאָך נישט קיין לעזונג פון פּראָבּלעם. די מלוכות וואָס זענען רעפּרעזענטירט אין זשענעווע וועלען אונפערמיידליך שטעהן פאַר דער נויטווענדיגקייט זיך אַרויסצוזאָגען אין דער פראַגע און פון זייער שטעלונג איז אָפּהענגיג די צוקונפט פון אייראָפּא און פון דער ליגע אַליין.

שוין זייט א צייט האָט מען זיך בענוצט מיט פערשידענע מיטלען בכדי אויסצומיידען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דער ענדגילטיגער דעציזיע. גאַנצע חדשים האָט מען זיך פערנומען מיט אַרויפוואַרפען איינער אויפ'ן צווייטען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם אַדורכפאַל פון די סאַנקציעס. איצט קען די דאָזיגע מעטאָדע שוין נישט בענוצט ווערען די לאַגע איז שוין קלאָר אַזוי אַז מען קען זי שוין נישט אויסמיידען. פאַר די מלוכות וואָס זענען מיטגלידער פון דער פעלקער־ליגע שטעהט דייטליך דאָס פּראָבּלעם צי דאַרף מען אויפהאַלטען די עקאָנאָמישע סאַנקציעס — וואָס האָבען נישט בעוויזען צו פערהיטען פון א מלחמה, און נישט זי אָפּצושטעלען — בכדי מיט זייער הילף נישט ערלויבען די אַגרעסיווער אויסצונוצען זייער נצחון? אויף דער דאָזיגער פראַגע וואָס איז ברוטאַל אַוועקגעשטעלט געוואָרען דאַרף געגעבען ווערען איצט אַנ'ענטפער, אַזאַ איינדרוק הערשט איצט אין לאַנד אין די פּאָליטישע קרייזען.

די מלחמה אין אַפריקא איז אַריין אין סטאַדיום פון ליקווידאַציע. מען דאַרף ערוואַרטען דאָס אָפיציעלע צעפאַלען פון דער אַבּיסינישער מלוכה. דערמיט וועט די פעלקער־ליגע פערלירען א מיטגליד. צי דאַרף מען דעריבער אָפּשאַפען די סאַנקציעס וואָס זענען אַרויפגעלעגט געוואָרען בכדי איהם צו ראַטעווען, אָדער מען דאַרף זיי ווייטער אָנהאַלטען צוליב נקמה. דאָס איז די פראַגע וואָס מען שטעלט זיך איצט אין לאָנדאָן. עס איז שווער צו דעצידירען. אָפּשאַפען די סאַנקציעס — בעדייט אַנערקענען דאָס רעכט פון זייגער. אויפהאַלטען זיי — בעדייט אויסשטעלען די פעלקער־ליגע אויף נאָך א גרעסערען פּרוב ווי ביז איצט, וואָס איז פערענדיגט געוואָרען אויף אַזאַ טרויעריגען אופן.

ווי בעוואוסט האָט דער פערבאַנד פון פריינד פון דער פעלקער־ליגע אין ענגלאַנד זיך ברעה צו ווענדען צו אידענען מיט א פאָדערונג, אַז די קאָמוניקאַציע פון איטאַליען מיט איהר אַרמעע אין אַבּיסיניען זאָל איבערגעריסען ווערען. דאָס וואָלט בעדייט א אונפערמיידליכען בעוואָפענטען קאָנפליקט. די רעגירונג וועלכע איז העצידירט אויסצומיידען א מלחמה קען פערשטענדליך זיך נישט נאָכקומען דער דאָזיגער פאָדערונג, דאַגעגען קען די פאָדערונג אַלס רעזולטאַט פערשטאַרקען דעם ווילען ביי דער רעגירונג אויפצוהאַלטען די עקאָנאָמישע סאַנקציעס אויף א אונבעגרענניצטע צייט. די שטעלונג וואָלט ערלויבט צו געווינען צייט, אַנדערע מלוכות וואָלטען דאָס טעקסט אויסגענוצט און זיך אָפּצוזאָגען פון די סאַנקציעס.

פון דער אַנדערער זייט מוז אָבער אָנגעוויזען ווערען, אַז עס בעמערקט זיך אין די רייהען פון ענגלישען פערבאַנד פון די פריינד פון דער פעלקער־ליגע א געוויסע אָפּקילונג. די פעלקער־ליגע איז שוין נישט דאָס וואָס זי איז געווען און זי קען, לויט זייער מיינונג שוין נישט פערזיכערן דעם אינטערנאַציאָנאַלען שלום. אַט למשל, לאָרד לאָטהיאַן, איינער פון די אַנגעזעהענסטע און אייפריגסטע מיטגלידער פון פערבאַנד איז זיך מודה אין א בריף אין „טיימס“, אַז ער האָט געהאַט א טעות אין דער שלאָנפערטיגער קריטיק פון אינטערנאַציאָנאַלען אָרגאַניזם. ער לעגט פאַר נישט מעהר און נישט ווייניגער ווי א צוויי יעהריגען טערמין נאָך וועלכען ענגלאַנד וועט פון זיך אַראָפּוואַרפען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די רעפרעסיעס וואָס פליסען אַרויס אויטאָמאַטיש פון די אַרטיקלען פון אַפּמאַך.

לאָרד לאָטהיאַן זאָגט זיך אַרויס פאַר דער פערגרענצונג פון דער ענגלישער פעראַנטוואָרטליכקייט ביי דער פערזיכערונג געגען דער אינוואַזיע פון בעלגיען און האָלאַנד. דאָס שטעהט אין א סתירה דעם פּרינציפּ פון קאָלעקטיווער זיכערקייט וואָס ווערט אָנגעווענדעט לגבי אַלע מיטגלידער פון דער פעלקער־ליגע. און אַזוי הערט איינער פון די הויפּט־פיהרער פון דער בעוועגונג לטובת די סאַנקציעס. דאָס איז דער בעסטער בעווייז אַז די פּסיכישע איינשטעלונג איז צוליב די לעצטע אַדורכפאַלען דערשיטערט געוואָרען.

דאָס איז אויך א בעווייז אַז די ענגלישע עפענטליכע מיינונג הויבט אָן צו צווייפלען אין דער פּאָליטיק, וואָס איז געפיהרט געוואָרען אין משך פון לעצטע חדשים. זי איז פול ספקות און דאָס איז ... העגנגיג פון דער האַנדלונג פון דער רעגירונג צי וועט זיך ווענדען אין אַזאַ אָדער אַנדער ריכט... פערזיכערען אַז די עפענטליכע מיינונג האָט ... ווייטער פעסט אין די סאַנקציעס הייסט נישט ... שאַצען די אמת'ע לאַגע. גוף דער אַנדערער זייט ... מען אָבער נישט זאָגען אַז די זעלבע עפענטליכע ... נונג האָט שוין געפאָדערט אָפּצושאַפען די סאַנ... ציעס. אין דער דאָזיגער אונזיכערקייט איז די פער... וואָרטליכקייט פון דער רעגירונג נאָך גרעסער צו... דעם וואָס דער מיניסטער קען זיך נישט בעהאַל... אונטער דער עפענטליכער מיינונג וועלכע איז ... טיש נישט דעצידירט און ענדערט זיך אָפּהענגיג ... יעדע ידיעה“.

ווי אַזוי איז פערניכטעט געוואָרען דעם נעגוס־גוואַרדיע

אין דער מיט פון חודש מערץ האָט דער איטאַליענישער גענעראַל שטאַב זיך איבערצייגט אַז אין דער נאָהענטסטער צייט דאַרף מען ערוואַרטען א אָפענסיווע פון די אַבּיסינער. א חוץ דעם פאָדערט די אַבּיסינישע טראַדיציע, אַז דער מלך־המלכים זאָל זיך מינדעסטענס איינמאָל פערזענליך בעטייליגען אין א שלאַכט, ביז צו יענעם טאָג האָט נאָך היילי סעלאַסיע נישט געהאַט ערפילט די פאָדערונג פון דער טראַדיציע. מען האָט אַלזאָ ערוואַרט אַז דאַסמאָל וועט ער ערפילען זיין חוב.

זייט דעם 21טען מערץ האָט זיך דער נעגוס געפינען אין קוואַראַם און ערפילט די אויפגאַבּע פון א מיליטערער אָנפיהרער. אין א פאַר טאָג אַרום האָבען די איטאַליענישע פליהער מיטגעטיילט אַז די פּעוועגונגען פון אַבּיסינישען מיליטער ווערען אַלץ שנעלער און עפטערע. זייט דעם מאָמענט ווייסט מאַרשאַל באַדאָליאָ אַז ער דאַרף יעדען מאָמענט ערוואַרטען א אַנגריף.

דעם 28טען מערץ שיסט א אַבּיסינישער האַרמאַט עטליכע 75 מילימעטער קוילען אויף די איטאַליענישע רייהען. און ווען דעם 31טען מערץ וואַרפען זיך געדיכטע מאַסען אַבּיסינער אין אַטאַק צייכענט זיך קלאָר אָן דאָס בילד פון דער שלאַכט. די אַבּיסינישע אָפענסיווע איז פאַר קיינעם נישט געווען קיין איבעראַשונג. דער איטאַליענישער שטאַב איז געווען גרייט אויף יעדע עווענטואַליטעט.

ביי די אַבּיסינער האָט זיך אין דאָזיגען אַנגריף בעטייליגט קודם כל די קייזערליכע גוואַרדיע. זי פערשטעהט פון קוים בעוואָפענטע אויסגעקליבענע זעלנער פערזעהן מיט אַלע מאָדערנע מינים געוועהר. דאָס איז א פאָרמאַציע פון 6000 מאַן אויף א אייראָפּעאישען אופן אויסמושטירט, וועלכע מען האָט ביז איצט געהאַלטען אין רעזערוו. אַרום דעם דאָזיגען קערן איז געווען גרופּירט די נישט רעגולערע אַרמעע וואָס איז ערשט אָנגעקומען פון אַדיס אַבּעבּאַ, צוזאַמען 30 ביז 40 טויזענד מאַן מיט א הונדערט מאַשינען געוועהרען און אַנ'ערך 40 האַרמאַטען, דער נעגוס פיהרט פערזענליך אָן מיט דער אַקציע.

די אָפענסיווע האָט זיך אָנגעהויבען פאַרטאָגס. שוין פון דער ערשטער מינוט האָבען זיך אַלע אָפּגעגעבען א חשבון אַז די אַבּיסינער שפּילען אויס די לעצטע דעצידירענדע קאַרט. דער אַנגריף איז געווען א אויסערגעוועהנליך העפטיגער. דער הויפּט אַנגריף איז געווען געווענדעט אויף דער רעכטער זייט אָבער אָנגעגעבען וועגען זיך אַרויס, אַז דער אַנגריף אויף דעם פראָנט־אָפּשניט איז נאָר געווען א טריק מצד די אַבּיסינער ווייל א פיל הערליכערע אַטאַקע הויבט זיך באַלד אָן אויף דער לינקער זייט, נעגען די קאָרפּוסען פון דער עריטרעאישער אַרמייע וואָס בעשטעהט הויפּטזעכליך פון אַסקאַריער.

די פערביסענע שלאַכטען און צוזאַמענשטויסען אויף ווייס געוועהר געדויערען אָבער נאָר ביז אויף דער נאַכט. דערביי בעמיהען זיך נאָך אַלץ די אַבּיסינער אַדורכצוברעכען דעם רעכטען פליגעל פון איטאַליענישער ליניע. אָבער אונטער דעם קאָנצענטרירטען פייער פון איטאַליענישער אַרטילעריע פייער וואָס איז געצוואונגען זעהר אָפט מיט איהרע קוילען אָפּצורייניגען דאָס פעלד, נישט שוינענדיג אַפילו אַ... אייגענע פיטכאָטע (אַסקאַריער) אין דעם אונגע... העורליכען באָמבען־אַנגריף פון די אַיטאַליענישע ... עראָפּלאַנען איז דעם נעגוס מיליטער געצוואו... צוריקצוציהען זיך אונטער שוץ פון דער נאַכט א... די פּאָזיציעס פון וועלכע זיי זענען געקומען ... דרום פון דעם פּאַס דורכגאַנג מעקאַן. אין דעם ... מענט האָט אָנגעהויבען צו גיסען א געוואַלדי... שלאַקס רעגען.

די נאַכט איז געווען א שרעקליכע, אין שוין ... די אָפּטע פּליצען האָט מען געזעהן גרופּען אַבּ... נער וואָס האָבען אויף אַלע פיר זיך געשלעפּט ... צוזאַמענצונעהמען זייערע רעזהרמעגטע, גלייכצ... האָבען זיך געהערט די אומהיימליכע געוויינען ... יענע, וואָס האָבען בעקלאָגט זייערע חברים.

צומאָרגענס דעם 1טען אַפּריל רעגירען די א... סינער שוין זעהר שוואַך. די איטאַליענישע אַר... ריע האַלט אויף די קליינע אַנגריפען פון די אַ... סינער. וועלכע ווערען געמאַכט וואַהרשיינליך נאָ... דעם ציל צו מאַסקירען די צוגרייטונגען צום רי...

דעם 2טען אַפּריל קומט פאַר א איבערגרופּ... פון איטאַליענישען מיליטער, עס ווערען אַרויס... רוקט עטליכע פּאָטעריעס שווערע־אַרטילעריע אין ... אַזוועגד, נישט קוקענדיג אויף דער פערצווייפעל... פערטיידיגונג פון שונא דערגרייכען זיי דעם פּ... דורכגאַנג אומפערטאַ. געשטויסען פון פאָרענט, ... הראָהט ביי די זייטען באָמבאַרדירט פון אַרטיל... און אַעראָפּלאַנען פיהרען אַרויך די אַבּיסינישע... ער ריקצוג, פערשנעלערענדיג איהם אַלץ מעהר. ... עס איז געוואָרען פינסטער האָט זיך דער ריקצוג ... וואַנדעלט אין א אַנטלויפען. פון פאַרטאָגס דע... אַפּריל רעציזירט די פּאַניק און צעפאַל וועגען ... הואין פון די רעשטלעך פון דער קייזערליכער גוו... דיע. דאָס איטאַליענישע אַרמעע האַלט זיי אין ... פערפאָלגען. דעם 6טען אַפּריל אין דער פריה ... פערנומען קוואַראַם. נישט זענדער אַבּיסינער אָנ... פען אין געוואַלדיגער פּאַניק אויף אַלע וועגען ... דעסיע. דער נעגוס אַליין מיט די לעצטע 400 ... פון זיין גוואַרדיע, בעטייליגט זיך אין דעם דאָ... טראַגישען אַנטלויפען. מאַרשירענדיג נאָר פּייט ... בכדי אויסצומיידען איבעראַשונגען מצד די א... ליענישע אַעראָפּלאַנען.

אין דער נאַכצער צייט פון דער שלאַכט, פּו... 31טען מערץ ביזן 5 אַפּריל האָבען די איטאַליע... אַעראָפּלאַנען זיך געוואַלדיג בעטייליגט אין די ... פען. זיי האָבען געשפּילט די ראָלע פון סאַוואַ... יעדער אַנגריף פון די אַבּיסינער איז געהאַמעוו... וואָרען פון די באָמבעס וואָס זענען געוואָרפען ... רען פון דער הויך ההרך דער בעשיסונג פון מאַ... געוועהרען פון דער לופטען.

ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען דער ריקצוג ... זיך די טעטיגקייט פון די אַעראָפּלאַנען נאָך ... פערשטאַרקט. זיי האָבען באָמבאַרדירט און בעש... די אַבּיסינישע קאָלומנעס, וואָס האָבען זיך גע... אין ריקצוג, פערוואַנדלענדיג זייער אַנטלויפען א... ענדגילטיגער צושמעטערונג פון דער אַבּיסי... צפון־אַרמעע.

דער היטלעריסטישער ערשטער מאַי אין דייטשלאַנד

צום 4־טען מאָל האָט איצט דער נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישער רעזשים אין דייטשלאַנד געפייערט דעם 1־טען מאַי. די „באַזלער נאַכריכטען“ ברענגען אין שייכות דערמיט אינטערעסאַנטע פאַקטען וועגען דער שטעלונג און לעבענס שטייגער פון די אַרבייטער אונטער'ן נאַצי רעזשים:

אין משך פון א קורצער צייט ווערט דאָס דייטשע פאָלק אויפגעפאָדערט צום דריטען מאָל צו געבען א אויסדרוק פון זיין פרייד און דאַנקבאַרקייט דורך פעהנער און גירלאַנדען, מאַניפעסטאַציעס און פייערונגען. נאָכדעם ווי עס איז אויף א געהעריגען אופן געפייערט געוואָרען דער „וואַהל“־רעזולטאַט, און אין א קורצער צייט אַרום דער געבורטסטאָג פון „פיהרער“, ווען מען האָט דאָס פאָלק אַרויסגעשטעלט אין דער גאַס צו די מיליטערישע פּאַראַדען האָט זעלבסטפערשטענדליך דער ערשטער מאַי געמוזט ליידען פון א געוויסער מידיגקייט פון דער שטימונג. בכדי די דאָזיגע ערשיינונג פון פריהעראויס צו בעקעמפען האָט מען פאַר דער מלוכה פייערונג פון לויפענדען יאָהר אויסגעגעבען די לאָזונג „פרעהט אייך מיט דעם לעבען“. דער דייטשער אַרבייטס פראָנט וואָס האָט איבערגענומען בירושה די אַמטליכע פּראָפעסיאָנעלע פעראייניגען, מוז שוין איצט מודה זיין, אַז עס איז איהם נישט געלונגען אויסצובעסערען דעם לעבענסשטייגער פון דייטשען אַרבייטער. להיפוך אין א סך פּראָפעסיעס מוז פעסטגעשטעלט ווערען, אַז ביי קליינע שטייגערונג פון די פרייזען, זענען די לויהנען שטאַרק רעדוצירט געוואָרען. מען דיסקוטירט אָפּט אין אויסלאַנד וועגען דער שטימונג פון דייטשען אַרבייטער און מען שטעלט זיך די פראַגע ווי לאַנג נאָך וועט דער דייטשער אַרבייטער געהען צוזאַמען מיט דעם רעזשים דעם קרבנות־פאָלען יועג? אין דער לעצטער צייט האָבען מיר געהאַט געלעגענהייטען צו רעדען וועגען דעם מיט אַרבייטער. עס שטעלט זיך אַרויס, אַז א זעהר נידריגער לעבענסשטייגער וואָס ערלויבט אָבער נאָך אויף א איינגענע געהייצטע וואוינונג, אויף דער עלעמענטאַרסטער בעפרידיגונג פון די לעבענס־בעדערפעניסען פאַר דער פאַמיליע און דער אָפּט ביז צו דער אילוזיע געטרייבענע פאָרשטעלונג וועגען דער מעגליכקייט צו דערגרייכען די עקזיסטענץ פון א זעלבסטשטענדיגען העך איז פאַר דעם דייטשען אַרבייטער ליבער ווי דער געדאַנק וועגען דער אידעאָלאָגישער און פראַקטישער ווערט פון א אונבּירגערליכע מלוכה וועזען. צום בעדויערען האָט מען נאָר דעם דייטשען אַרבייטער געוואַלט איינרעדען, אַז ער האָט א פּראָלעטאַרישען דענק־אופן, בעת אָהן א צאָהל בעווייזען זאָגען עדות דערויף, אַז דער דייטשער אַרבייטער איז אין תוך גענומען א קליינבירגער מיט אַלע האָפנונגען אויף אַליין זיך צו קענען אַרויפאַרבייטען אין א העכערע בירגערליכע שיכט, ווען ניט פאַר זיך אַליין, איז יעדענפאַלס פאַר זיינע קינדער. א חוץ דעם קען מען פעסט שטעלען, אַז אַמעריקאַנער טראַגט די לאַסט פון דער אַלס וואַקסענדיגען מאַנגעל פון עקזיסטענץ מיטלען אין דער דייטשער אַרבייטער פאַמיליע, די פרוי און מוטער, וועלכע זאָרגען דערפאַר אַז די אויסערליכע לעבענס פאָרם זאָל נישט אָננעהמען א צו שאַרפען כאַראַקטער. די נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישע אָרגאַניזאַציע פון די דייטשע אַרבייטער האָט איינגעזעהען, אַז עס לויהנט איהר בעסער נישט אָפּצושטעלען זיך געגנויער אויף דער סאָציאַלער פראַגע אויף ווייפיל עס האַנדעלט זיך וועגען לויהן און לעבענסשטייגער. די מאַסגעבענדע ווירטשאַפטליכע אינסטאַנצען פון דער רעגירונג האָבען אָפּט בעטאָנט, אַז „דערווייל“ דאַרף גאָרנישט געריהרט ווערען ביי די לויהן טאַריפען. דערפאַר אָבער האָט ד״ר לעי זיין גאַנצע אויפמערקזאַמקייט געווענדעט דער פּראָפּאַגאַנדע פון דער אָרגאַניזאַציע „קראַפט דורך פרייד“.... ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט איז כדאי צו ברענגען א ביישפּיל ווי „אַזוי דאָס ווערט געמאַכט“. עס איז א אַבסאָלוטער אמת אַז מען מעגען דער אָדער יענער פרעסע רעפּעראַט פון דייטשער אַרבייטס פראָנט עס אָפּלייקענען אָדער נישט. א פאַבריקאַנט יואָס זיין נאָמען און וואוינאָרט שפּילט דאָ נישט קיין ראָלע פלעגט יעדעס יאָהר איינאָרדנען מיט זיינע אַרבייטער א זומער אויספלוג אויף א דאַמפשיף. אַלע אַרבייטער זענען איינגעלאַדען געוואָרען און האָבען פרעהליך פערבראַכט דעם טאָג ביי רייך סערווירטע טישען. מיט איין מאָל האָט דער פאַבריקאַנט בעקומען די אויפפאָדערונג פון דער „קראַפט דורך פרייד“ איינצואָרדנען א אויספלוג דורך דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע. ער האָט געענטפערט, אַז די אויספלוגען זענען שוין ביי איהם א איינגעפירגערטער מנהג. דערויף האָט מען איהם מיטגעטיילט, אַז דעם נאָהעטען אויספלוג וועט נישט מעהר דורך איהם פערעליך איינגעאָרדענט ווערען, נאָר דורך דער „קראַפט דורך פרייד“ הגם אַלע הוצאות וועלען ווייטער מוזען געדעקט ווערען דורך איהם, דער פאַבריקאַנט אַליין. פערוואונדערט איבער דעם דאָזיגען בעשלוס האָט ער זיך געווענדעט צו דעם דייטשען „אַרבייטס־פראָנט“ נאָך אויפקלערונגען. דאָרט האָט מען איהם געגעבען צו פערשטעהן, אַז ער מוז דערויף מסכים זיין, ווייל ער האָט דאָך מלוכה בעשטעלונגען אין אויב ער וועט נישט נאָכקומען דעם ווילען פון דער „קראַפט דורך פרייד“ דאַן קען מען נישט גאַראַנטירען קיין ווייטערע בעשטעלונגען... דער פאַבריקאַנט האָט פערשטאַנען. דער נאָהענטסטער אויספלוג פון זיינע אַרבייטער אויף א דאַמפער ווערט ראָגאַניזירט דורך „קראַפט דורך פרייד“ און אין געהיים בעצאָהלט דורכ'ן פאַבריקאַנט !...

„פרעהט אייך מיט'ן לעבען“ איז אין לויפענדען יאָהר געווען די לאָזונג צום ערשטען מאַי אין היטלער דייטשלאַנד, „פרעהליכע פייערען מיט טענץ“ זענען פאָראָרדענט געוואָרען. עס איז נישט פערהאַן קיין פּאָליצייי־שעה, איינמאָל א'ן יאָהר זאָל זיך דער דייטשער אַרבייטער „אויסהוליען“...

עסטרייכישער קהלות־צוזאַמענפאָהר

וועגען דער לאַגע פון די יודען אין עסטרייך

ווי ען (יט״א) אונטער'ן פאָרזיץ פון וויענער קהלה־פּרעזעס ד״ר פרידמאַן איז דאָ פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון פאָרשטעהער פון די יודישע קהלות אין עסטרייך, אויף וועלכען ס'איז בעהאַנדעלט געוואָרען די לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג. נאָך אַנ'אויספיהרליכער דיסקוסיע ... בעשלאָסען געוואָרען צוליב די אַנגריפען פון ... שידענע זייטען לענקען די אויפמערקזאַמקייט ... דער עסטרייכישער בעפעלקערונג אויף דער ... סטער לאַגע פון עסטרייכישען יודענטום.

אויך דרום־אַפריקאַנישע אוניווערזיטעטען

וועלען זיך נישט בעטייליגען אין די היידעלבערגער פייערונגען

יאָהאַנעסבּורג (יט״א) די אוניווערזיטעט אין וויטוואַטערסראַנד אין דרום־אַפריקע האָט טעלעגראַפיש געמעלדען, דאָס צוליב ראַסען־פּאָליטיק אויף די דייטשע הויכשולען קען זי נישט אָננעהמען די איינלאַדונג צו די יובּילעאום־פייערונגען ... דער היידעלבערגער אוניווערזיטעט.

אַביסעלע קיביץ
(הומאָר פון טאָג)

— פאַרוואָס ווילט איהר קיין מאָל נישט אַרבעטען מיט פּערפּעל? עס איז דאָך אַזאַ געשמאַקע זופּ
— איך האָב א נויוד האַרץ איך קען נישט זעהן ווי אַנ'אַרבעס ליגט זיך אַרויף אויף אַפּערפּעל...

* * *

גביר: דו קריגסט פון מיר 50 זל. א וואָך כל זמן איך וועל לעבען.

אָרימער פריינד: לויט דעם מזל, וואָס איך האָב קאָנט איהר מאָרגען שטאַרבען..

* * *

אין א קליין שטעטעל האָט איינער פון די חברה קדישא לייט אַביסעל איבערגעכאַפּט די מאָס אין טרינקען און איז געבליבען ליגען, ווי ער וואָלט זיין געשטאָרבען.

מען האָט דעם מת מטהר געווען און אָנגעטון די תכריכים, אָבער אין מיטען האָט ער זיך אויפגעכאַפּט און צוריק לעבעדיג געוואָרען.

— שוטים, וואָס איהר זענט, — האָט ער א געשריי געטון, — אַז איהר וועט בעגראָבען אַלע שיכורים וועט דאָך ביי אונז קיין חברה קדישא נישט זיין...

ווי אַזוי בלבולים אויף יודען אין קובאַ
אַ זעהר ערנסטע אַנטיסעמיטישע קאַמפּאַניע מיט דירעקטע פאָדערונגען פאַר נאַצישע גזירות. — ווי די יודען רעאַגירען אויף דעם

…יודישע מאַסען אין קובאַ, ספּעציעל אין …ט-שטאָט, האַיואַנאַ, געפינען זיך אונטער …דרוק פון א יויסטער, ווילדער העץ-קאַמ- …ילכע האָט זיך נאָר-וואָס אָנגעהויבען און …צו ברענגען שנעל ביטערע רעזולטאַטען, …ן זאָל אויף איהר נישט רעאַגירען מיט … און מיט דער גרעסטער ענערגיע.

…טיסעמיטישע שפּראָצונגען האָבען זיך שוין … אין קובאַ די לעצטע יאָהרען נישט איין …ער מען האָט זיי גלייך ליקווידירט דורך …יגער אינטערווענץ פון פּריוואַטע שתדלנים. …פאַר האָט מען זיך אויך איצט נישט … צו רעאַגירען, ווייל מען האָט גערעכענט, … עס איינס-צוויי דערליידיגען דורך א בע …די „היכע פענסטער". האָט מען דעם ענין …שענקט קיין איבעריגע אויפמערקזאַמקייט. … אין דעם שטעקט דער טעות.

… דעם אויפקום פון היטלעריזם, האָבען …טיסעמיטען פון דער גאַנצער יועלט זיך אויס- … אויסצונוצען יעדע געלעגענהייט און אָנ- …אַלע יועגען פאַ' זייער גיפטיגער אַרבייט; …לען זיך אָפּ נאָר דאָרט, יואו מען יוייזט זיי … און יואו זיי דערפילען אַנ'ענטשלאָסענע … ביז דאַן געהען זיי אָן מיט זייער טעטיג- … יועט נישט היינט, איז מאָרגען זיכער … איהרע פּרוכט.

…איצטיגע העץ-קאַמפּאַניע איז פון אַ ברייד- …פערנעם און פון אַ מעהר עקשנות'דיגען … ערשט מיט אַ פּאָר יואָכען צוריק האָט …נדעט אַ געזעלשאַפט אונטערן בפירוש'ן „סאָסיעדאַד אַנטיהעברעאַ דע קובאַ" (אַנטי- …געזעלשאַפט פון קובאַ). די געזעלשאַפט האָט …גען ביי דער ראַדיאָ-סטאַנציע „סי. עמ. בי. …ן דער ראַדיאָ „גרונאַ" אין האַיואַנאַ א …ן 4 ביז 5, נאָכמיטאָג, און אָט די שעה …טינגאַנצען אָפּגעגעבען דער שענדליכסטער …אַגאַנדע געגען יודען.

…דען טאָג קומט מען אַרויס מיט פרישע בע- …ונגען און נייע בלבולים: יודען פאַר'סמ'ען …דע קאַפע-הייזער דאָס קובאַנער פאָלק: … האָבען אַריינגעבראַכט קיין קובאַ קינדער- …; יודען צאַפּען דאָס בלוט פון די קובאַנער; … פאַבריקאַנטען און סוחרים צווינגען די … בעשעפטיגטע קובאַנער מיידלעך צו גע- …ליכע בעציהונגען אונטער דער דראָהונג אָפּ- … זיי פון די שטעלעס.

… קובאַנער היטלעריסטען בעגנוגענען זיך …ט רייצען סתם; זיי קומען אַרויס מיט אַ … און שטעלען פאָדערונגען. זיי יוערבירען …ער און גיבען אָן אַנ'אַדרעס, יואו מען קאָן … זיי אָנשליסען צו זייער „היליגער" אַרבייט. …ער גאַנצער פּראָגראַם יוערט קאָנצענטרירט …ף פאָדערונגען, בעמליך:

…) נישט אַריינלאָזען מעהר קיין יודען אין …

…) נישט געבען מעהר די יודען קיין בירגער- … אין קובאַ.

…) אַרויסשיקען אַלע יודען פון קובאַ.

…) באָיקאָטירען די יודישע געשעפטען און …קויפען ביי יודען.

…) אַכטונג געבען מיט דער גאַנצער שטרענג- … די יודישע פאַבריקאַנטען זאָלען אָפּהיטען …ארבייטער-געזעץ יועגען בעשעפטיגען 50 פּראָ …קובאַנער.

…ערפּיי איז אינטערעסאַנט אונטערצושטרייכען …עלמען אין קובאַ בעזאוסטען פאַקט, אַז יוירט…

אַ בעזוך אין קובאַ
פון זרובבל

גראָד די יודישע אימיגראַנטען האָבען געהאָלפען אַנטוויקלען סיי דעם קובאַנער האַנדעל און סיי די היגע אינדוסטריע. ערשט מיט אייניגע יאָהרען צוריק איז קובאַ געוועזען אָנגעוויזען אַפילו מיט קליי-ניגקייטען, אויף אימפּאָרט, פון די שווא:ען ספּעציעל. אַפילו העמדער און שיך האָט מען אריינגעפיהרט פון די שטאַטען און מ'האָט פאַר זיי אין לאַנד געצאָהלט די משוגה'ד'גסטע הויכע פּרייזען. היינט-צו-טאָג האָט זיך די לאַגע געביטען ראַדיקאַל. גראַדע די יודען האָבען אַנטוויקעלט אַ רייהע אינ-דוסטריע - צווייגען און אָנגעהויבען פּראָדוצירען אויפ'ן אָרט די פריהער-אימפּאָרטירטע אַרטיקלען. דורכדעם איז דער אַרטיקעל ביליגער געוואָרען, דורכדעם איז געגעבען געוואָרען בעשעפטיגונג פאַר טויזענדער און טויזענדער אַרבייטער. ממילא איז דורך דעם געשטיגען דער יואוילשטאַנד פון לאַנד.

דערמיט דערקלערט זיך, יואָס דער דורכשניט-ליכער קובאַנער האָט נישט קיין שלעכטע בעציהונג צום יודישען שכן און יואָס בדרך כלל האָבען יודען דאָ קיינמאָל נישט געפילט קיין אַנטיסעמיטיזם אין די בעגעגענישען מיט דער אָרטיגער בעפעלקערונג.

פאַרהאַן אַ גרויסע צאָל יודען, יואָס יואוינען אויף דער פּראַוינץ. זיי האַנדלען מיט די אָרטיגע איינוואוינער און ציהען פון יענע די גאַנצע חיונה און פּרנסה. איינזאַמע זענען אַוועלכע יודען ,צוזואַר-פען און צושפּרייט איבער דער קובאַנער ערד, און זיי האָבען קיינמאָל נישט געהאַט דאָס געפיהל פון מורא, קיינמאָל האָט מען זיי נישט געגעבען צו שפּירען, אַז זיי זענען פרעמדע, אומגעוינשטע עלעמענטען.

אַ דאַנק דער יודישער איניציאַטיו, האָבען זיך אַרויפגעאַרבייט אויך נישט-יודישע פאַבריקאַנ-טען און סוחרים. די שפּאַנישע קאָמערסאַנטען האָ-בען אָבער דערפילט די קאָנקורענץ מצד די יודען און זיי האָבען זיך געלאָזט מיטרייסען פון דער אַנ-טיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע, יועלכע יוערט הײַ גע-פיהרט ענערגיש פון היטלער-אַגענטען.

כאַראַקטעריסטיש ביז גאָר איז דער פאַקט מיט די יודישע סאָדע-געיועלבלעך. לעצטענס האָבען די יודען אַריינגעפיהרט אָט דעם אַרטיקעל. אין דער הייסער טראָפּיקאַלישער קובאַ טרינקט מען אַ סך. אין ביז איצט האָט מען געזאוסט פון די פּרוכט-געטראַנקען, פון די פּרוכט-זאַפּטען: „כוגאָ דע טאַראָנכאָ" (גרייפּ-פּרוכט), „כוגאָ דע אַראַנכאַ" (אָראַנזשען-זאַפּט), „כוגאַ דע פּיניאַ" (זאַפּט פון פּיינעפּל), קאָסט פינף סענט. האָבען יודען אָנגעהויבען פּראָדוצירען סאָדע-יואַסער; אַ טרונק איין סענט. אין עס געיואָרען אַ ביזנעס. היינט-צו-טאָג זענען פאַרהאַן אַזעלכע הונדערטער געיועלבלעך פון סאָדע-יואַסער און אויך אַזאַ קאָנקורענץ האָט געבראַכט איהרע רעזולטאַטען.

די רעדעס אין ראַדיאָ האָבען אַרויסגערופען אַ געיויסע צעטומלעניש און אויפגערודערט די געזעלשאַפט.

— פאַריואָס שווייגט מען? מען מוז עפּעס טון, מען מוז האַנדלען ענערגיש און שנעל!

אָבער עס ריהרט זיך קוים. פאַרהאַן די אייביגע שתדלנים, יועלכע זענען געגען „טומלען" און געגען „פּראָטעסטירען", יוייל דערמיט יועט מען נאָר.. אויפרייצען און אויפרייסען די אויגען. מען דאַרף אַלץ דערלעדיגען אין דער שטיל, בחדרי חדרים, דורך שתדלנות.

אָט האָט געזאָלט פאָרקומען אַ פּראָטעסט-מיטינג געגען די לעצטע געשעהענישען אין פּוי-לען. עס איז געלונגען צו פעראייניגען אַלע פער-שידענע געזעלשאַפטליכע גרופּירונגען און מ'איז געיוען זיכער אין אַ יוירדיגער רעאַגירונג און שפּע-טער אויך אין א פינאַנציעלע" הילפּס-אַקציע, אָבער אין לעצטען מאָמענט האָבען די עטליכע יאַהודים די היגע „אַמעריקאַנער", יועלכע, זענען „אָנגעזעהן" אין די רעגירונגס-קרייזען און יוערען דאָרט בעטראַכט אלס „רעפּרעזענטאַנטען פון יודישען פאָלק" אין קובאַ) געפאָדערט ,מען זאָל נישט רופען קיין מיטינגען און בעגנוגענען זיך מיט אָננעמען רעזאָ-לוציעס דורך די עקזיסטירענדיגע געזעלשאַפטען, און דער פּראָטעסט-מיטינג איז בטל געיואָרען.

האָט מען זיך פערזאַמעלט לעצטען פרייטאָג (פאָרשטעהער פון פערשידענע געזעלשאַפטען) און זיך מיישב געיוען יועגען רעאַגירען אויף דער העץ-קאַמפּאַניע. געבליבען איז מען אָבער פּאַקטיש ביי גאָרנישט. מען האָט אויסגעיועהלט אַ קאָמיטעט, יואָס זאָל זיך פערשטענדיגען מיט אַנ'אַדיואָקאַט צו זעהן, יואָס מען קען טון אויפ'ן לעגאַלען יועג. אין אייך אַדיואָקאַט פערנומען און אַ צווייטער איז נישטאָ און אַ דריטער יועט זיך נישט אונטערנעמען, און דערווייל יועט די גיפטיגע אַגיטאַציע געטראָגען יוערען איבער די לופט-כוואַליעס און פער'סמ'ען די מוחות און הערצער פון די ברייטע קובאַנער מאַסען.

די לעצטע זענען זעהר לייכט-גלויביגע. יוע-לען זיי טאָג נאָך טאָג הערען די בבא-מעשיות יועגען פאַר'סמ'טע יואַסער און בלוט-צאַפּען און פערגיואַל-טיגטע פרויען און קינדער; יועט איי... און אַ צווייטער נישט גלויבען, און די איבעריגע, אין די גרויסע מאַסען, יועלען אָנהויבען גלויבען און זיך דערמאָנען פערשידענע פאַלען און סמנים, יועלכע זאָגען טאַקע, אַז ס'איז אמת אַלץ, יואָס מען זאָגט אָט יועגען די יודען..

די יאַהודים לאָזען נישט רעאַגירען אַפילו אין דער איצטיגער קובאַנער פּרעסע, יועלכע איז גריילעך גרייט אויפצוהויבען אַ קאַמפּאַניע געגען דעם נאַציזם. די אַנטיסעמיטישע געזעלשאַפט איז אַנ'אומלעגאַלע, און לויט די קובאַנער געזעצען קאָן זי נישט לעגאַליזירט יוערען. אַ שאַרפע אינ-טערווענץ אין דער פּרעסע יואָלט דעם ענין געקאָנט געבען אַ טויט-קלאַפּ, יעדענפאַלס — ליקווידירען אויף א לענגערער צייט לאָזען נישט די יאַהודים עמע כלל-פערזאָרגער. זיי יווילען אַלץ מאַכען בשתיקה, זיי יווילען נישט געבען קיין „רעקלאַמע" דעם אַנ-טיסעמיטיזם. אָבער דערווייל קריגען יענע מעהר חוצפּה און ערגעץ יואו פאַלט אַריין אַ חשד און אַ פערדאַכט: אפשר טאַקע? טאָמער איז אַן פּאָר פּראָ-צענט אמת פאַרהאַן אין דער ראַדיאָ ידיעה? דאַרף מען דאָך פאָרט זיך היטען און זיך בעשיצען פון דער יודישער פּעסט...

די יודישע געזעלשאַפטליכקייט אין די שטאַ-אַטען מוז זיך פעראינטערעסירען מיט דעם ענין פון קובאַ. נישטאָ היינט בכלל קיין „לאָקאַלער" שטאַנדפּונקט, בפרט אין די יודישע אַנגעלעגענהיי-טען. מען מוז זיך פעראינטערעסירען און רעאַגירען איידער עס יוערט נישט צו-שפּעט.

די אַגיטאַציע רופט אָפּען צו באָיקאָט און צו פּאָגראָמען, ס'איז די העכסטע צייט צו רעאַגירען.

ווילדע יודען-העצע אין נאַצי-דייטשלאַנד ווערט פאָרטגעזעצט

בערלין. (יט"א) די ווילדע יודען-העצע אין דייטשלאַנד יוערט אונאויפהערליך פאָרטגעזעצט. דער לייטער פון דער געהיים-פּאָליצייַ אין פּרייסען היידריך איז אַרויס אין דעם „פעלקישען בעאָבאַכ-טער" מיט אַ נייעם אָנגריף אויף יודען אַלס די „אייביגע פיינד". פון דער מלוכה. היידריך בע-פרידיגען נישט די נירענבערגער געזעצען און ער פאָדערט גענצליך צו בעזייטיגען די יודען פון יוירטשאַפטליכען לעבען. היידריך שרייבט צ.ז. אַנד.:

„די דריי הויפּט-שונאים פון פאָלק זענען פאָלגענדע — יודען, מאַסאָנען און פּאָליטיקירענדע גייסטליכע. די שטרעבונג פון די אַלע דריי גרופּען זענען די זעלבע, הגם זייערע אָרגאַניזאַציעס בעמיהען זיך צוצופּאַסען צו די איצטיגע לעגאַלע מעגליכקייטען".

בערלין (יט"א) די „נייע אַבענדצייטונג" אין לודוויגסהאַפען טיילט מיט אין אַ קאָרעספּאָנ-דענץ פון סאַארלאַנד, אַז די פּאַפּיראָסען-אינדוסטריע אין סאַאַר-לאַנד איז שוין געיואָרען „יוּדען-פריי". יודען האָבען שוין איצט נישט צו טון מיט קיין ציגאַרעטען-פאַבריקען אין סאַאַר.

בערלין (יט"א) אין אַ רייהע שטעט אין באַדען, ווי מאַנהיים, היידעלבערג, ברוכזאַל און עמעדינגען יוערען די יודישע שילער בעזייטיגט פון די אַלגעמיינע שולען. 65 יודישע לעהרער זענען בעזייטיגט געיואָרען פון די שולען אין די די דערמאָהנטע שטעט אויפ'ן סמך פון די נירענ-בערגער געזעצען.

…מראַד

דאַן-דאַמינגאַ
ראַמאַן

נאכדרוק אין א טאָג - צייטונג, אַפילו טיילווייז — פערבאָטען.

…ראַזינאַ געווען אין קליוט און אויסגעקוקט א …י בערנאַרדאָ האָט זיך געווישט די ארומגע- …טע אויגען פון הינטער די טונקעלע אויגען- … און אין דאָניעס האַרצען האָט איצט גע- …איך באַטעהר. זאָלען זיי כאָטש א קוק טון און …ן, ווי ער האָט נעכטען איבערגעדרייט דאָס … פון קאָפּ ביז די פיס און אַז אַלץ בלאַנקט …יגע...

…ין זיי אויפמערקזאַם מאַכען דערויף האָט ער …וואָלט. עס איז איהם נישט אָנגעשטאַנען, אַז … דערפון מאַכען עפּעס א ווערט, אַנ'אויפטו,— …, ווען מען פרעגט איהם, וואָלט ער געזאָגט: … שוין נישט מעגליך געווען אַריינצוקומען אין …

…שפּעטער מיט עטליכע שעה האָבען אַלע דריי …ר קראָם געהערט עפּעס שטיקער געוויין ריד …ך אין צימער, פּונקט ווי עס רייסט זיך א שטיק … אונטער די פינגער פון דאָזיניעס הענט, … טעסט אָפּ פאַר א קונה.

…ס געוויין אויסגעמישט מיט היסטעריק, דראַנג … אין שנעלע געשריי'עלעך, האָט זיך עטליכע מאָל …'תוחט אַזוי, אַז אַלע דריי אין דער קראָם … שוין נישט געקענט רוהיג בלייבען און זיך … א לאָז צו דער טיר, וואָס האָט געפיהרט …ימער.

…ין אין צימער האָבען זיי געזעהען, ווי א ברענ- …ן טעשפּרייט מיט א ווייסען טישטעך, דערביי …שאָנען [illegible] און א [illegible] שפּיין [illegible] …לעגען [illegible] איהם, האַלב אָנגעריהרט. עס איז

סוגנטיג געווען, אַז א שאַרף וואָרט פון אַנדזשעליטאַ האָט איהם געטראָפען, וואו ער האָט געהאַלטען דעם ביסען אין מויל, וואָרום דער ביסען א צעקייטער איז געלעגען אַרויסגעפאַלען פון צווישען [illegible] ציין.

וואָס אַזוינס אַנדזשעליטאַ האָט איהם גע-זאָגט, ווייסט מען נישט, אָבער א מאַנסביל זאָל אַזוי ספּאַזומירען, איז נישט קיין שטיקער. קיין טרעהרען האָט זיך נישט געוויזען אין זיינע אויגען, גלייך ווי די טרעהרען וואָלטען פערגליווערט געוואָרען און רייסען זיך אַרויס שלוקערווייז פון זיין האַלז.

אַנדזשעליטאַ וואָס האָט געהאַלטען איהרע הענט אויף ... אַקסלען און איהם געוואָלט בערוהיגען, איז צוגעלאָפען צו דער טיר און מיט אַלע דריי מיט איהר האַנט צוריקגעשטופּט, זאָגענדיג דערביי: „עס איז גאָרנישט, גאָרנישט, גאָרנישט!"

די מאַמע האָט זיך ערשט רעכט געוואָלט געפּען צו וואַש צו איהם, אַז עס האַלט שוין יאָ אַזוי ווייט, און חוץ דעם, האָט זי דערפיהלט, אַז זיין ספּאַזומירען איז א גאַנץ געוועהנליכער געבען איהר טאָכטער: צי זי וועט יאָ וועלען צו גיין, וועט זיך איהר האַרץ איבערקעה-רען צו איהם. דאָס איז געווען א געפעהרליכע שפּיל. פאַר איהר האָט זיך איצט געלויגט, אַז ער חער מאַן איהרער, זאָל זיך אַרויסווייזען אַלס א רשע מרושע. זאָל זי פייניגען, וואָלט עס שוין געווען פיל גלייכער.

און באמת. אַזוי ווי איהר האַרץ וואָלט עס פאַר אויס געזאָגט: אַ רגע שפּעטער האָט אַנדזשעליטאַ מיט פערטרערטע אויגען געזאָגט מיט געמאַכטער צאַרט-קייט: —

— בערוהיג זיך דשאָזע, איך פאָהר צוריק, איך פאָהר מיט דיר קיין סאַן-פּאַולאַ, בערוהיג זיך.

דעם גאַנצען אָוונט איז אַנדזשעליטאַ געווען אויפ-גערעגט, געקרענקט און געוואָרפען מיט ענטפערן אויף די געשטעלטע פראַגען, ווי מען וואַרפט מיט עפּעס, וואָס פּלאָנטעט זיך אונטער די פיס.

עס האָט אויסגעזעהען, אַז איהר בעשלוס צוריק-צופאָהרען אין „גיהנום" אַריין איז נישט צוליב דשאָ-זען, אַפילו נישט צוליב דעם, וואָס זי איז זיך גרייט צו ברענגען פאַר א קרבן, כאָר ווי אַפּאָטאַן א „שטיי-קעל" טאַטע-מאַמע, וואָס האָבען איהר אַזוי פאַר-שלייערט.

די שולדיגע זענען טאַקע דאָס מאָל געווען טאַטע מאַמע. זיי האָבען אַפילו קיין מוט נישט געהאַט איהר אָפּצוואָרענען פון דעם שריט. א גרויסע דערלייכטער רוהיג איז פּאָהן פאַר זיי געווען. עס האָט זיך זיי אויס-געוויזען, אַז דאָס מאָל פאַר'קנס'ט זי זיך אַליין, אָהן זייער ווילען און צושטימונג.

אַז אַנדזשעליטאַ איז שוין געווען עטליכע טעג אוועקגעפאָהרען, האָט זיך די שווערקייט אין הויז נאָך מעהר געלייגט, א וואָלקען איז געהאַנגען איבער די קעפּ אָנגעפילט מיט וואַסער. נישט עס האָט גע-רעגענט און נישט די זון האָט זיך געקענט דורכריי-סען. און דער וואָלקען האָט געפּרעסט, ווי ער וואָלט געווען אָנגעפילט מיט הייסע פּאַרע.

* * *

ביי די קאַסטאָרעס האָט זיך דער קנויל גענו-מען וואָס אַמאָל מעהר פערפּלאָנטערען. די „קאַזאַ" איז שוין געווען אַזוי שלעכט, אַז בערנאַרדאָ האָט געמוזט זיך דערקלערען אין „קיעפּרע". עס איז נאָר געווען א ווייטאָג, וואָס נאָכן באַנקראָט וועט אַפילו נישט בלייבען ערגעץ אַנהערש א דירה צו דינגען.

עס איז שוין פאַר זיי קיין ספק נישט געווען, אַז מען מוז אַרויס פון ריאָ-נעגראָ. ווי וועלען זיי קענען די אויגען אויפהייבען און קוקען מענשען גלייך אין פּנים אַריין, ווען דער בראָך איז אַזוי גרויס?...

די האָפענונג, אַז מען וועט זיך קענען אָנלעהנען אין „אַנדזשעס שווערען וואָגען", איז צעריגען. ערש-טענס, ווי האָט מען דאָס א האַרץ צו קומען צום קינד נאָך געלד, וואָס זי וועט רעדען, וועט זי דאָך גערעכט זיין. זי וועט דאָך זיכער זאָגען, אַז צוליב דעם האָט מען זי פערשלייערט צו דער אויסגעשפּיל-טער קאַרט — צו איהר צעפאַלענעם מאַן. צוויי'טענס, עס איז שוין אַריבער א שיין שטיקעל צייט און זי שרייבט קיין וואָרט נישט, און ענטפערט אַפילו נישט אויף דער דעפּעשע, וואָס מען האָט איהר געשיקט, אַז זי זאָל שרייבען וואָס זי מאַכט און געזונט.

זיי ווייסען, אַז דאָס קינד איז נעבעך אָפּגעצערט, ווער-ווייסט איז איהר שולדיג? זי וואָלט נישט געווען קיין „שוואַכע פרוי", וואָלט זי זיך נישט געמאַכט דערפון, וואָס ער האָט ספּאַזומירט, וואָלט זי שוין איצט געווען גע'גט, און — כ'לעבען, זי וואָלט לאַנג נישט געדאַרפט זיצען...

ביידע האָבען בעשלאָסען אַרויס פון ריאָ-נעגראָ און וואָס גיכער, איידער מען טיטעלט זיי נאָך אין גאַס.

צו יענער צייט האָבען זיי שוין געהאַט געהערט, אַז אין דער קאָלאָניע קראַנדע אירמאַאָס טוט זיך עפּעס, אַז עס איז אָנגעקומען א נייער דירעקטאָר פון פּאַריז, און אַז מען זאַמעלט צוריק איין די אַנט-לאָפענע קאָלאָניסטען. איז פאַר בערנאַרדאָ קאַסטראָ נישט געבליבען קיין אַנדער עצה (דערווייל) ווי צוריק ווערען [illegible], אומקעהרען זיך און דער קאָלאָ-ניע, בפרט זיין שטיק ערד איז עפּעס מעהר ווערטה געוואָרען.

זיין יודענע (שוין געוואָרען יודענע אין זיינע חושים) האָט ער איינגערעדט אַז דאָס וועט זיין אויף דערווייל, ביז מען וועט זיך פון דאָס ניי צו עפּעס דערשלאָגען, זאָל זיך איהר דאַכטען: ווי פון נאָך א שרפה. וואו לויפט מען נישט נאָך א שרפה? דערצו האָט זיך איהם צוגעגעסען צו זיין תמיד צווישען גויים. מען מוז דאָך עפּעס קלערען א תכלית אויך. אָט, גייען ימים-נוראים, א ראש-השנה, א יום-כיפור, עס איז צייט זיך אין עפּעס דערמאָהנען, איביג לעבט נישט א מענש.....

(פאָרטזעצונג קומט)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

די געפאהר איז גרויס

מיר האבען שוין אנגעוויזען אין שייכות מיט דעם יידישען האנדווערקער - קאנגרעס, וועלכער איז צו־זאמענגערופען געווארען אויפען 31טען מאי ה. י. קיין ווארשא, אז שטארק צו בעדויערען וואס דער דאזי־גער קאנגרעס וועט נישט זיין קיין איינהייטליכער און קאנסאלידירטער.

מיר האבען אנגעוויזען ווי וועהטאגליך עס איז, אז ביי דער היינטיגער שווערער צייט פאר יודען בכלל האבען די האנדווערקער דאך נישט געקענט מוותר זיין אויף די גאהנישט בעדייטענדע חלוקי דעות און האבען נישט פעוויזען צו שאפען די גרויסע קאנסא־לידירטע, שטארקע און איינציגע יודישע האנדווער־קער־ארגאניזאציע.

אפער דאס איז שוין פערפאלען, ביז צו דעם דאר־טיגען טערמין וועט שוין זיכער נישט קומען צו קיין פעראייניגונג פון די יודישע האנדווערקער און אין דעם קאנגרעס וועלען זיך בעטייליגען פארשטעהער נאר פון די האנדווערקער פעראיינען און ארגאניזא־ציעס וועלכע זענען אנגעשלאסען אין צענטראלען יו־דישען האנדווערקער־פערבאנד אין ווארשא.

איצט שטעלט זיך ארויס אז נישט נאר וואס די יודישע האנדווערקער געהען נישט פעראייניגט צום קאנגרעס, נאר ס'איז פאראן א בעגרינדעטע געפאהר אז דער קאנגרעס וועט פירענגען צו א שפאגעל־נייע שפאלטונג.

ס'האנדעלט זיך וועגען דעם וואס דער בעריהמ־טער ראסנער האט זיך איצט ארומגעזעהען, אז ער דארף צוריק קומען „צו דער מאכט' אין דער צענ־טראלער יודישער האנדווערקער־ארגאניזאציע.

נאכדעם ווי די דאזיגע ארגאניזאציע איז צוליב זיין פערזאן שוין אדורכגעגאנגען אזא שווערען קריזיס, נאכדעם ווי ראסנער איז שוין געווען בעזייטיגט געווארען פון זיין אמט און דאן אליין שוין עטליכע מאל רעזיגנירט, האט ער איצט בעשלאסען ווידער צו קומען צום רודער, און דווקא דורך דעם נאהענטסטען האנדווערקער - קאנגרעס. צו דעם צוועק האט ראס־נער געשפונען זיינע פערבינדונגען אין עטליכע קראקאר דער האנדווערקער־טוער, וואס האבען אנגעהויבען א קאמפאניע פאר צוריקצוברענגען ראסנער'ן אלס פרעזעס פון צענטראלען יודישען האנדווערקער־פער־באנד. ראסנער און זיינע פערבינדעטע מאכען איצט פראזעס איבער דער פראווינץ, פיהרען א היציגע אגי־טאציע, אז ראסנער זאל צוריק קומען צום רודער.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט זיך ווידער גע־שאפען אן'אנדער גרופע וועלכע אגיטירט געגען ראס־נערן. ס'איז כמעט ווי זיכער, אז אויב די ראסנער־אנ־הענגער וועט זיך איינגעבען איהם צוריק ארויפצו־ברענגען אלס אנפיהרער פון די יודישע האנדווערקער וועט א גרויסער טייל פון קאנגרעס זיך אפשפאלטען פון דער האנדווערקער - צענטראלע און דעמאלט וועט דער קאנגרעס וואס דארף פערפעסטיגען, צעמענ־טירען, שטארקען און פעראייניגען, ברענגען צו א נייער שפאלטונג וואס וועט פולשטענדיג רואינירען און מאכען א חורבן פון דער שווער־אויפגעבויטער האנדווערקער־בעוועגונג.

צי וועט דערצו דערלאזט ווערען, צי וועלען זיך נישט געפינען קיין עהרליכע און פעראנטווארטליכע האנדווערקער - טוער וועלכע וועלן מאכען א סוף צו דעם דאזיגען שרים־טאנץ? מ'קען זיך גארנישט פארשטעלען אז עס וועט אזוי זיין. צו קיין נייער שפאלטונג טאר בשום אופן נישט דערלאזען ווערען.

י. ד.

ווער בלייבט א כאלופניק
און ווער מוז ארויסנעמען א האנדווערקער־קארטע

די לאדזער האנדווערקער־עקספאזיטור האט ארויסגעגעבען פאלגענדען צירקולאר.

לויט'ן צירקולאר פון האנדעלס־ און אינדו־סטריע־מיניסטעריום פון 1|31־1936 י. ווערט אלס כאלופניק בעטראכט דער יעניגער האנדווערקער, וועלכער וועט פארשטעלען אן'אפמאך מיט א „מאק־לאדצע" (ארויסגעבער). די דאטע פון אפמאך מוז זיין אמטליך בעשטעטיגט. אויב דער אפמאך איז געשלאסען געווארען מינדליך, מוז דער כאלופניק פארשטעלען אן'אפרעכנונגס־ביכעל מיט'ן ארויס־געבער און א בעווייז, אז ער איז געמאלדען אין דער אובעזפיעטשאלניע, אדער א בעשטעטיגונג פון ארבייטס־אינספעקטאר.

די כאלופניקעס טארען נישט אננעהמען קיין בעשטעלונגען אויסצופיהרען אויף אייגענעם חשבון אויסער די בעשטעלונגען, וואס זיי נעמען אן, אויפ'ן חשבון פון ארויסגעבער. דער ארויסגעבער מוז בעזיצען אן'אונטערנעהמונג.

א כאלופניק מעג בעשעפטיגען נאר זיין נאהענט־סטע פאמיליע, ד. ה. פרוי, עלטערען, קינדער, אויב זיי וואוינען צוזאמען און פיהרען א געמיינזאמע ווירטשאפט.

כאלופניקעס, וואס ענטשפרעכען די דערמאהנטע בעדינגונגען זענען פריי פון האנטווערקער־קארטען.

אלע אנדערע כאלופניקעס, וואס זענען ביז איצט געווען פריי פון ארויסנעמען האנטווערקער־קארטען אויב זיי ענטשפרעכען נישט די דערמאהנטע בע־דינגונגען מוזען איצט ביילייגען א קוואליפיקאציע־עקזאמען, כדי צו בעקומען א האנטווערקער־קארטע.

אויב דער ביזאיצטיגער כאלופניק קאן נישט בעווייזען די קענטניש פון גאנצען פאך און ער האט זיך מיט זיין ארבייט בעשעפטיגט פאר'ן 13|6־1935 י. קאן ער בעקומען א האנטווערקער קארטע בלויז אויף א טייל פון זיין פאך (למשל: בלויז אויף יועסט־מאכעריי).

א קליינער פראגמענט פון די ארבייט, למשל לעכלעך־שלייפעריי, פאדערט נישט קיין האנטווער־קער־קארטע.

די יעניגע, וועלכע קאנען נישט אנערקענט ווערען אלס כאלופניקעס לויט די איצטיגע נייע פאר־שריפטען, מוזען ארויסנעמען האנטווערקער־קארטען שפעטעסטענס ביז דעם 30|6 1936 י. (עווענטועל אריינטראגען א ביטע צו בעקומען א האנדווערקער־קארטע). די ביטע דארף אריינגעטראגען ווערען צו דער סטאראסטוואָ, אנגעבענדיג, אז גלייכצייטיג ווענדעט זיך דער פעטענט צו דער האנדווערקער־קאמער בנוגע צו לאזען איהם צו א קוואליפיקאציע־עקזאמען. אין געגענפאל וועלען זייערע ווארקשטא־טען געשלאסען. דאס אריינטראגען אן'אדוואלאנינע האלט אפ דאס שליסען דעם ווארשטאט.

די יוגענדליכע, וועלכע זענען בעשעפטיגט ביי די ביזאיצטיגע כאלופניקעס, וועלכע וועלען אננעמען האנדווערקער־קארטען ביז דעם 30|6 י. האבען רעכט צו ווערען פערעגיסטרירט אין האנדווערקער־קאמער אלס טערמינאטארען אויף מאלע יסודות. דערביי דארף אריינגערעכענט די אפגעוועזענע צייט פון דער לעהר ביי די ביזאיצטיגע פרינציפאלען (כאלופניקעס).

מיר בעטאנען, אז עס איז פערבליבען די צייט ארויסצונעהמען די האנדווערקער־קארטען פאר דערמאהנטע כאלופניקעס, מיט'ן ארויסנעמען די כאלופניקעס די קארטען ביז'ן 30|6 1936 איז אויך פערבינדען די וויכטיגע הנחה קאנען פערעגיסטרירען די בעשעפטיגטע יוגענדליכע ארבייטער אלס פולבערעכטיגטע מינאטארען. דאס פערשפעטיגען אנצוגעבען א קארטע ביז דעם טערמין פון 30|6 1936 י. גורם זיין, אז די טערמינאטארען ביי די כאלופ־ניקעס וועלען פון דער אנגעוויזענער וויכטיגער נישט קאנען געניסען, ד. ה. זיי וועלען נישט פערעגיסטרירט ווערען אלס טערמינאטארען די אפגעוועזענע צייט אויף דער לעהר וועט נישט פערעכענט ווערען.

—*⁂*—

לאדזער טעקסטיל־אינדוסטריע דארף האבען אויף רויה־שטאפען 4 מיליאן דאלאר א חודש

די לעצטע דעוויזען־פעראָרדנונגען האבען אין ערשטען מאמענט אריינגעברענגט א שטיקעל צו־רודערונג צווישען די לאדזער בוימוואל און וואל־אינדוסטריעלער, וועלכע ברענגען רויה־שטאפען פון אויסלאנד פאר זייער פראדוקציע און מוזען בע־צאהלען דערפאר מיט אויסלענדישע וואלוטע, די מהומה האט זיך אבער באלד בערוהיגט ווייל די דעוויזען־קאמיסיע, גיט יעדען סכום וואלוטע אויף צו ברענגען רויה־שטאפען, וועלכע זענען נויטיג פאר דער פראדוקציע אין דער טעקסטיל־אינדו־סטריע.

לויט פראוויזארישע אויסרעכנונגען ברויך די לאדזער בוימוואל־אינדוסטריע אויף איינצוקויפען בוימוואל אין אויסלאנד א סומע פון 2 און א האלב מיליאן דאלאר א חודש.

די וואל־אינדוסטריע דארף האבען וואל אויף רויהע וואל, געוואשענע און קאמגא־סומע פון איבער א מיליאן מיט 200 טויזענד דאלאר א חודש.

אינאיינעם דארף די טעקסטיל־אינדוסטריע ערך 4 מיליאן דאלאר א חודש.

אורטייל פון העכסטען געריכט
וועגען וועקסעל־רעכט

צי איז א פארענטשעניע דאס זעלבע. וואס א זשירע?

אין וועקסעל־געזעץ עקזיסטירט א חוץ זשי־רעס, אויך א מין סארט פערזענליכע גאראנטיע, וואס רופט זיך אן „פארענטשעניע". דאס הייסט: אויף דער צווייטער זייט פונ'ם וועקסעל שרייבט אויף א בעקאנטער פון דעם אויסשטעלער דאס ווארט: „פארענטשאם" (איך גאראנטיר) און שרייבט זיך אונטער, איז דעריבער פאר'ן העכסטען געריכט ענטשטאנען די פראגע, צי איז דער, וואס האט אונטערגעשריבען, אז ער גאראנטירט, פעראנט־ווארטליך פונקט אזוי ווי דער זשיראנט? די דא־זיגע פראגע האט א גרויסע פראקטישע בעדייטונג, ווארום אויב דער, וואס גאראנטירט, ווערט בע־טראכט פאר א געוועהנליכען זשיראנט, איז — אויב עס וועט נישט געמאכט ווערען שפעטער קיין פראטעסט, וועט ער נישט זיין פעראנטווארטליך, ווייל די זשירע פאלט־אב. דאגעגען אויב ער ווערט בעטראכט נישט ווי א זשיראנט, נאר ווי א גא־ראנטיער, איז ער אויך צייטוויל פעראנטווארטליך פאר דעם ווען ער האט גאראנטירט.

דאס העכסטע געריכט האט ארויסגעטראגען אן'אורטייל, אז וועקסעל־גאראנטיע („פארענטשע־ניע") איז נישט דאס זעלבע, וואס א זשירע. דער דאזיגער אורטייל האט א פרינציפיעלע בעדייטונג און מוז ווערען גענומען אין אכט דורך די געריכטען אין וועקסעל־פראצעסען. דער אורטייל טראגט דעם נומער „צע 1 2682 — 34" און די דאטע פון 14טן שעריויעץ 1935.

צי דארף א פערלוירען בלאנקא־וועק־סעל סקאסירט ווערען?

אין בעצוג צו א וועקסעל מיט א אויסגע־שטעלטער סומע און דאטע וועט די אויבענגע־שטעלטע פראגע בכלל נישט עקזיסטירען. ווארום עס איז קלאר פאר יעדען איינעם, אז ווייבאלד עס ווערט פערלוירען אן'אויסגעשטעלט וועקסעל, דראהט די געפאהר, עס זאל איהם נישט געפינען א אנדערע פערזאן, וועלכע וועט קאנען קומען צום אויסשטעלער און מאהנען צום טערמין דאס געלד — און דעריבער מוז מען אין אזא פאל בעטען דאס געריכט, אז דאס פערלוירענע וועק־סעל זאל ווערען „אומאזשאנע", סקאסירט.

ווי איז אבער דער דין, ווען עס האנדעלט זיך אין א בלאנקא־וועקסעל? ווייסען מיר דאך, אז דא זענען בכלל פערהאן אנדערע פללים און אן'אנדערע פראצעדור. צי מוז מען אויך אין פאל, ווען עס ווערט פערלוירען א בלאנקא־וועק־סעל אנגעבען אין געריכט א ביטע אז דאס דא־וועקסעל זאל ווערען „אומאזשאנע"?

דאס העכסטע געריכט האט ערקלערט, אז ווי א בלאנקא־וועקסעל שאפט די זעלבע רעכט פליכטען, וואס א געוועהנליך אויסגעשטעלט וועק־סעל דורך דעם פאקט אליין, וואס ער ווערט אונ־טערגעשריבען, דעריבער מוז אויך דער אונטער־שרייבער פון א בלאנקא־וועקסעל זיך בעמיהען דער וועקסעל זאל סקאסירט ווערען. נאך מער, דאס העכסטע געריכט האט אונטערגעשטראכען נישט נאר דער אונטערגעשריבענער, נאר אויך דער, וואס האט דעם בלאנקא־וועקסעל געהאט איהם פערלוירען, איז מחויב זיך צו ווענדען צו געריכט וועגען „אומאזשען" דעם וועקסעל, אין געגענפאל וועט ער קיינמאל נישט קאנען מאהנען פון דעם אונטערגעשריבענעם די געלד, וועלכע קומט איהם לויט'ן פערלוירענעם וועקסעל.

מיט אנדערע ווערטער: אויב עמיצער בעקומען פון א צווייטען א בלאנקא־וועקסעל האט איהם פערלוירען, און ער ווענדעט זיך נישט צום געריכט, אז דער וועקסעל זאל אנערקענט ווערען פאר נישט גילטיג, קאן ער [illegible] ביים אונטערשרייבער פונ'ם דאזיגען וועקסעל סומע געלד.

דער דאזיגער אויסערסט וויכטיגער אורטייל טראגט דעם נומער „צע 1 2022 — 34" און דאטע פון 1־טען מערץ 1935.

אלערליי יונגעל מיט וועלכע מ'האט געשלאסען אן'אפמאך
ווערט נישט אריינגערעכנט צווישען דער צאהל ארבייטער

אין הסכם מיט דער שטעלונג פון די ווירטשאפט־ליכע האנדווערקער־ארגאניזאציעס האט דאס פינאנץ מיניסטעריום ארויסגעגעבען א וויכטיגען צירקו־לאר פון 3|28־1936 י. לויט וועלכען טערמינאטא־רען ווערען נישט אריינגערעכנט צווישען דער צאהל ארבייטער, אויב עס איז געשלאסען געווארען מיט זיי אן'אפמאך, וועלכער איז פערעגיסטרירט אין דער האנטווערקער־קאמער.

א האנטווערקער, וואס בעזיצט א פאטענט 8־טע קאטעג., א האנטווערקער־קארטע און בעשעפטיגט זעכסטענס איין פאמיליע מיטגליד און חוץ דעם אויך א רעגיסטרירטען טערמינאטאר, דארף געניסען פון דיזער הנחה לויט'ן ארט. 8 פ. 5 און ער איז פריי פון צאהלען אומזאץ־שטייער. די דאזיגע הנחה ווערט אנגעווענדעט ווערען לגבי די האנטווערקער, וואס האבען איצט בעקומען צאהלונגס־בעפעהלען אויף אומזאץ־שטייער און זיי וועלען אריינטראגען אין בעהעריגען טערמין אן'אדוואלאניע, אנווענדיג אנצוווענדען דעם ארט. 8 פ. 5 אויפ'ן טערמאנטען צירקולאר.

—*⁂*—

עקספארט קיין עקוואדאר

די לאדזער האנדעלס־קאמער [illegible] עקספארטען פון פירמעס אין עקוואדאר, וועלכע אינטערעסירען זיך מיט ברענגען אין עקוואדאר טעקסטיל־ארטיקלען, פילץ־קאפעלושען און גלאז־ארבייטונגען.

כדאי צו בעטאנען, אז ביז איצט האט לאדזער אינדוסטריע נישט געהאט קיין שום האנדעלס־פערבינדונגען מיט דעם מארק פון עקוואדאר.

אין צוזאמענהאנג דערמיט מאכט די [illegible] קאמער אויפמערקזאם די עקספארט־פירמען לאדזער קרייז אויף דעם דערמאנטען נייעם מארק.

טערמין פון צאהלען לאקאל־שטייער
אפגעלייגט געווארען ביז'ן 31 מאי

די וואך איז אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין פאמארסקא 15 אויפגעקלערט געווארען, וועגען לאקאל־שטייער. לויט דער אויספיהר־פער־ארדנונג, זענען בעפרייט פון צאהלען לאקאל־שטייער אלע אינדוסטריע און האנדווערקער־אונטער־נעהמונגען. אויב א האנדווערקער לאקאל איז פער־בונדען מיט א פריוואט־וואוינונג, ווערט בעפרייט פון צאהלען לאקאל־שטייער דער טייל פון דער וואוינונג וואס איז בענוצט פאר'ן האנדווערקער־ווארקשטעל. אויב דער לאקאל בעשטייט פון 2 שטובען און א קיך, ווערט דער גאנצער לאקאל בע־פרייט פון לאקאל־שטייער. דאגעגען ווערען האנ־דעלס־אונטערנעהמונגען נישט בעפרייט. אפילו אין פאל ווען דער לאקאל בעשטייט פון 2 שטובען פון וועלכע איין צימער ווערט בענוצט צום וואוינען און איין פאר'ן געשעפט.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם, וואס די שטייער־צעטלען אויפ'ן לאקאל־שטייער זענען נאך נישט פונאנדערגעשיקט געווארען, איז דער טערמין פון לאקאל - שטייער איבערגערוקט געווארען אויפ'ן 31|5.

פון דער גראפישער קארפאראציע

אויף דער לעצטער פערוואלטונגס־זיצונג פון דער קארפאראציע פון דער גראפישער אינדוסטריע זענען בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען ביורא, וועלכעס האט צייטווייליג אפגעשטעלט איהר טעטיג־קייט. א טייל מיטגלידער זענען זעהר שארף ארויס־געטרעטען געגען די צושטערער פונ'ם ביורא, וועל־כעס איז באמת געווען א וויכטיגער פאקטאר צום פערבעסערען און דערהויבען דעם ניווא פון דער דרוקער־בראנזשע. עס איז דעריבער בעשלאסען געווארען אינטענסיוו צוזאמענצונעהמען וועקסלען, וועלכע זאלען גילטען אלס גאראנטיע פאר'ן אויס־פיהרען די אנגענומענע בעשלוסען און ערשט דער נאך צוריק צו בענייען די טעטיגקייט אינ'ם ביורא.

א ווייל דעם איז אויך ברייט ארומגערעדט גע־ווארען דער ענין פון אפישען־דרוקערס, וועלכע ווערען שוין אויך גאר שטארק אויסגענוצט און עס הערשט דערביי א גאר גרויסע קאנקורענץ.

נאך א הייסער דיסקוסיע אין דער דאזיגער פראגע איז בעשלאסען געווארען צונויפצורופען א קאנפערענץ פון די פעראינטערעסירטע דרוקערס, כדי אנצונעהמען שריט דעם דאזיגען צווייג צו דער־האלטען ביי דער געהעריגער הויך.

צום סוף איז נאך אויך בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען ערלעדיגען אלע ענינים פאר די מיט־גלידער אין די פערשידענע אמטען. עס איז בעשלא־סען געווארען דעם דאזיגען ענין אפצולעגען צו דער קומענדיגער זיצונג.

דינסטאג, 5 מאי
י"ג אייר תרצ"ו

זון-אויפגאנג 4.13
זון-אונטערגאנג 7.13

די שטרייק בעוועגונג אין לאדז

פערענדיגט דעם שטרייק אין דער קאראלעווער מאנופאקטור.

נעכטען איז ביים ארבייטס - אינספעקטאר פאוולאווסקי פארגעקומען א קאנפערענץ מיט'ן אנטייל פון די פארשטעהער פון דער קאראלעווער מאנופאקטור און פון די ארבייטער.

דער קאנפליקט איז בעזייטיגט געווארען און דער אקופאציע-שטרייק איז ליקווידירט געווארען.

ליקווידירט דעם שטרייק אין דער באנד-אינדוסטריע נאר איין פירמע עקשנ'ט זיך.

(א) פאריגע וואך זענען ביים ארבייטס-אינספעקטאר פעסטגעשטעלט געווארען די בעדינגונגען פאר דער באנד-אינדוסטריע, וואו ס'דויערט שוין זייט 5 וואכען דער אקופאציע-שטרייק, וועלכער נעהמט ארום 14 פאבריקען פון דער דאזיגער אינדוסטריע.

אין רעזולטאט פון דער קאנפערענץ האבען דעם אפמאך אנגענומען 9 פירמעס, אין וועלכע דער שטרייק איז ליקווידירט געווארען און די ארבייטער האבען אנגעהויבען צו ארבייטען. נעכטען האבען וויטערדיגע 4 פירמעס אונטערגעשריבען דעם אפמאך און די ארבייטער האבען אין די דאזיגע פאבריקען פערענדיגט דעם שטרייק. נאר איין גרויסע פירמע האט זיך אפגעזאגט אונטערצושרייבען דעם אפמאך און צוליב דעם אקופירען ווייטער די פאבריק 350 ארבייטער.

נישט געלונגען צו ליקווידירען דעם שטרייק אין דער פירמע האראק.

(א) נעכטען זענען פארגעקומען 2 קאנפערענצען, יועגען ליקווידירען דעם אקופאציע-שטרייק אין דער פירמע האראק אין רודא-פאביא ניץ, וועלכער דויערט שוין זיין 3 וואכען.

די ערשטע קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון דער פירמע האט אפגעהאלטען דער פאזיוואטער סטאראסטא ה' מאקאווסקי. די פארשטעהער פון דער פירמע האבען ערקלערט, אז די ארבייטער האבען נישט געהאט קיין יסוד אנצוהויבען דעם שטרייק און דעריבער זאגט זיך די פירמע אפ צו קומען אויף א קאנפערענץ מיט די ארבייטער.

אויף דער צווייטער קאנפערענץ, וועלכע האט געזאלט פארקומען ביים ארבייטס-אינספעקטאר זענען די פארשטעהער פון דער פירמע נישט געקומען.

אין שייכות דערמיט דויערט ווייטער דער אקופאציע-שטרייק און ארום 1000 ארבייטער געפינען

דער שטרייק אין די גארבערייען איז נאך נישט פערענדיגט.

אויך נעכטען איז אין ארבייטס-אינספעקטאריאט בעשטימט געווארען א קאנפערענץ, כדי אונטערצושרייבען א קאלעקטיוון אפמאך פאר דער גארבער-אינדוסטריע.

די נעכטיגע קאנפערענץ האט ווידער נישט געגעבען קיין רעזולטאט און איז אפגעלעגט געווארען ביז דאנערשטאג דעם 7. ד. ח. דער שטרייק אין די גארבערייען דויערט ווייטער.

באנדע פון פערשפרייטער פון פאלש געלד פאר'ן געריכט

דריי ברידער האבען געזוכט לייכטע פרנסות

(א) נאך אין אנהויב פון יאהר 1935 האט די פאליציי-וואך אין יעזשארסקי שורעקער פאוויאט ארעסטירט א געוויסען אנטאני שושיואלאך, וועלכער האט אויפ'ן דארטיגען באדען פערשפרייט פאלש געלד, וועלכעס ער האט געבערענגט פון לאדז. שושיואלאך איז פערמשפט געווארען אויף עטליכע חדשים טורמע.

גלייכצייטיג האט אבער די פאליציי געפיהרט א אויספארשונג פון וואנען שושיואלאך האט געהאט דאס פאלשע געלד. באלד אין אנהויב האט די פאליצייפעסטגעשטעלט, אז שושיואלאך'ס ברודער סטאניסלאוו צוזאמען מיט א הענדלער פון בהמות אנטאני קוראס פערשפרייטען אויך פאלש געלד. ווייטער איז פעסטגעשטעלט געווארען. אז דאס פאלשע געלד יווערט געבערענגט פון לאדז פון א דריטען ברודער שושיואלאך'ס מיכאל גליניאנא 14 און פון יצחק קליינערט דרעווגאווסקא 24.

בעת די רעוויזיעס ביי קוראס'ן, קליינערט'ן און שושיואלאך'ן האט מען געפינען פיל פאלשע מטבעות.

נעכטען איז די גאנצע באנדע געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט.

סטאניסלאוו שושיואלאך האט זיך מודה געווען אין פערשפרייטען פאלש געלד, די איבריגע האבען זיך נישט מודה געווען אין דער שולד.

דאס געריכט האט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל לויט וועלכען ס'זענען פערמשפט געווארען: סטאניסלאוו שושיואלאך אויף 2 יאהר מיט 6 חדשים טורמע, אנטאני קוראס אויף 4 יאהר טורמע, יצחק קליינערט אויף 5 יאהר טורמע און מיכאל שושיואלאך איז פרייגעשפראכען געווארען.

די גנבים פון פילסודסקיעגא 45

זענען נעכטען געשטאנען פאר'ן קרייז-געריכט

(א) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון 3 קאסע-ברעכער, וועלכע האבען דעם 11. נאוועמבער 1935 זיך אריינבעקומען אין דער וואוינונג פון לעאן בורשטין, פילסודסקיעגא 45, וואו זיי האבען געוואלט אויפברעכען די קאסע און בערויבען.

פאר'ן געריכט זענען געשטאנען: דער 58-יעהריגער אברהם קאן (פסיידאנים „דער לאמער"), דער 48-יעהריגער יוסף ארענבוך, וועלכען מ'האט געבערענגט פון שפיטאל מיט צובראכענע הענד און פיס און 52-יעהריגען משה וויינטרויב, וועלכער האט געוואלט אנוייזען אויף דער דאזיגער „ארבייט".

דעם דריטען אנטיילנעהמער פון דער געפלאנטער גנבה דער 52-יעהריגער משה וויינטראוב האט מען נישט בעקענט ברענגען אין געריכט צוליב דעם וואס ער געפינט זיך אין שפיטאל שווער קראנק מיט א צובראכענעם רוקען-ביין. זיין פראצעס איז מהא טעמה אויסגעשיילט געווארען.

פון בעשולדיגונגס-אקט איז צו זעהען, אז משה וויינטרויב, וועלכער האט געפיהרט געשעפטען מיט די בורשטינס האט זיך דערוואוסט, אז די פרוי בורשטין האט פערקויפט א הויז און האט 150 טויזענד זלאטעס מזומנים, דאס געלד האט זי געוואלט האבען בעהאלטען אין א קינדער-וויגעל.

די קאסע-ברעכער האבען דעריבער אויסגענוצט די געלעגענהייט וואס די פרוי בורשטין איז נישט געווען אינדערהיים און האבען זיך אריינבעקומען אין דער וואוינונג, זוכענדיג דאס געלד. אין דעם מאמענט איז אבער אנגעקומען די פרוי בורשטין, די גנבים זענען ארויסגעשפרונגען דורכ'ן פענסטער פון ערשטען שטאק. קאן איז גוט ארויס געשפרונגען, דאגעגען ארענבוך און וויינטראוב האבען ביים שפרונגען צובראכען הענד און פיס און ליגען נאך ביז היינט אין שפיטאל.

אויף דער געריכטס-פערהאנדלונג האט קאן און ארענבוך זיך מודה געווען אין דער שולד, וויינטרויב האט אבער אפגעלייקענט, אז ער זאל האבען אנגעוויזען אויף דער „ארבייט". דאס געריכט האט פערמשפט אברהם קאן אויף א יאהר טורמע, ארענבוך אויף 6 חדשים און אפלעגען דאס אויספיהרען די שטראף. וויינטרויב איז פרייגעשפראכען געווארען.

טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעל - גאס 27. טעל. 25=112
דיר.: דוד צעלמייסטער.

היינט און טעגליך, 9 אווענט
גאסטשפילן פון קליינקונסט-טעאטער
„אראראט"
קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן.

אין גרויסן רעווי-ספעקטאקל
„אוועלט מיט נסים"
מאנטאזש און רעזשי: ש. דזשיגאן און י. שומאכער.
דער אנסאמבל (לויט א. ב.): חנה גראסבערג, שיינע מרים, מאלווינא ראפעל, ש. דזשיגאן, וול. גאדיק, סם היאר, מ. אפפענהיים, מ. פולאווער און י. שומאכער.
דיריגענט: ד. בייגעלמאן. ביהנע-לייטונג: ב. שווארצשטיין.

דער דראזשקאזש און זיינע 2 פריינד

זענען ארויסגעטרעטען אין דער ראל פון באנדיטען

(א) אין דער נאכט אויפ'ן 25. יאנואר ה. י. איז טאדעאוש טשישעווסקי פון אנדזשעא 49 צוזאמען מיט מאקסימיליאן האהן פון וואלטשאנסקא 149, געפאהרען מיט א דראזשקע אהיים פון כאיני.

אויף וואלטשאנסקא גאס איז האהן אויסגעשטיגען פון דער דראזשקע און טשישעווסקי איז ווייטער געפאהרען, אין מיטען פאהרען זענען אויף דער דראזשקע ארויף 2 בעקאנטע פון דער דראזשקע אנשטאט צוצופיהרען טשישעווסקין אויף אנדזשעיא 49 זענען זיי מיט איהם געפאהרען אויף לאגקאיא גאס, דארט האט מען איהם אראפגעשלעפט פון דער דראזשקע צוממיטעט און צוגערויבט 16 זל.

דער בעפאלענער האט וועגען דעם אנפאל געמאלדען דער פאליציי, וועלכע האט אויסגעזוכט דעם דראזשקאזש מיט זיינע שותפים.

דער דראזשקאזש יוזעף לאסקאווסקי און זיינע שותפים אנטאני בזשעזשינסקי און וואצלאוו פייקאווסקי זענען נעכטען געשטאנען פאר'ן לאדזשער קרייז-געריכט. נאכ'ן אדורכפיהרען די געריכטס-פערהאנדלונג האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אנ'אורטייל לויט וועלכען לאסקאווסקי איז פערמשפט געווארען אויף 1 יאהר טורמע, בזשעזשינסקי אויף 1 יאהר טורמע, פייקאווסקי איז פרייגעשפראכען געווארען.

מאגיסטראט-אינזשיניער פערמשפט געווארען

פאר נישט-נעהעריגער אויפזיכט ביי די ברוק-ארבייטען

(א) דעם 3. נאוועמבער 1935 איז דורך דער פ-ינצ'פאלנא גאס אדורכגעגאנגען די 90-יעהריגע אגנעשקא יענדזשעיעווסקא.

צוליב דעם וואס אויף דער דאזיגער גאס זענען דאמאלס אדורכגעפיהרט געווארען ברוק-ארבייטען זענען דארט געווען גרובענס און בערג, קיין שום ארדנונג איז נישט געווען און די זקנה איז אריינגעפאלען אין א גרוב צוליב וואס זי איז שווער פערוואונדעט געווארען און דערנאך געשטארבען אין שפיטאל.

צוליב דעם דאזיגען פאל איז צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט דער אינזשיניער פון דער וועג-אפטיילונג ביי דער שטאט פערוואלטונג ראמאן אראבסקי, ער איז בעשולדיגט געווארען אין נישט האבען קיין געהעריגע אויפזיכט איבער די ארבייטען צוליב וואס ס'איז געקומען צו א טויט-פאל.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס פון אינזש. אראבסקי, ער איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע און אפלעגען דאס אויספיהרען די שטראף אויף 3 יאהר.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט, געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פיעטריקאווער 161 טעל. 245-21
פראנט דריטער שטאק
פון 10 פריה ביז 2 מיטאג און פון 7 ביז 9 אווענד
זונטאג פון 11 ביז 1 מיטאג
פאר פרויען א בעזונדער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

אפבילינסטע און אמבעסטע
צום מזרח-יריד
קיין ארץ-ישראל
אויספלוג קיין בודאפעשט און וויען
דעם 8/5 – 112 זל.
הנחה: אין קוראציע-פעסער קיין עסטרייך, משעכאסלאוואקיי און אין אנדערע לענדער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט" אויספלוגען קיין רוסלאנד.
באהן-בילעטען און שיפס-קארטען קיין אויסלאנד. אינפארמ. ערטיילט טעגליך
דאס רייזע-ביורא
Union Lloyd
PIOTRKOWSKA 42,
telefon 107-87.

פאבאר 1915

... דארפען זיך שטעלען צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 די פאבאראוויצעס, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1915, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליענאמען הויבען זיך אן מיט

L ביז Z

און פון 3. קאמיסאריאט מיט A

... דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 — די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די אותיות:

G, I, J, K

... מיטוואך, דעם 6 ד. ח.:

... דער קאמיסיע נומער 1 פון דריטען קאמיסאריאט, מיט די אותיות פון

B, C

... דער קאמיסיע נומער 2 פון 1 קאמיסאריאט, מיט די אותיות:

L, Ł, M, N, O, P

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשור'ען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: שטעקעל (ליי... אווסקיעגא 37), יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9) ... סאיטלעוויטש (פאמארסקא 91). בארקאווסקי (זא... גערסקא 45), גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), האמ... ... (גלובנא 50), פאולאווסקי (פעטריקאווער ...).

שווער אפגעבריהט א קינד

(א) אין דער וואוינונג פון דער פאמיליע ... ביאלקאווסקי אויף לאגעוויניצקא 77 איז איבער... ... געווארען אהן אויפזיכט דאס צוויי-יעריגע ... חנה ביאלקאווסקא, דאס קינד איז אריינ... ... אין א קעסעל מיט וואש וועלכע האט זיך ... ... אין א זעהר שווערען צושטאנד איז דאס קינד איבערגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

KINO-TEATR
MIRAŻ
PIOTRKOWSKA 15
היינט צום לעצטען מאל!
עפאכע-פילם פון דער סאוויעטישע פראדוקציע א: נ.
אין קאמף מיט'ן צאריזם
אין די הויפט-ראלען:
TARCHANOW i CZIRIKOW
אויסערן פראגראם:
Paramount i P.A.T. וואכען-זשורנאל
אנהייב 4 נאכמיטאג.

זאל פילהארמאניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20 — טעל. 213-84.
מיטוואָך, ד. 6 מאַי 1936. 8.45 אָוונט
נור איין מייסטער=קאָנצערט פון
IMRE UNGAR
פיאַניסט פון וועלט-רוהם.
לאַורעאַט פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָנקורס א. נ. פון שאָפּען.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהארמאָניע.

ארימער יוד דריי מאל עקסמיסירט געווארען,
דריי מאל זיך צוריק אריינגעצויגען און דריי מאל בעשטראָפט געווארן

(—) אויף טושינסקא 48 האָט פון עטליכע יאָהר געוואוינט אין א קליין צימערל מיט א פרוי און 3 קליינע קינדער, דער ארימער טושלער אברהם שטיינמאַן. לעצטענס איז שטיינמאַן געוואָרען אר־ בייטסלאָז, און שולדיג געבליבען דעם הויז־ווירט 35 זלאָטעס פאר א קוואַרטאַל דירה געלד, דער ווירט האָט בעקומען אַן עקסמיסיע אויף קליינמאַנען, וועל כע איז דורכגעפיהרט געוואָרען דעם 15טען אפריל פ.י. די מעבעל האָט מען שטיינמאַנען ארויסגעשטעלט אויפן הויף און דעם שליסעל האָט צוגענומען דער סטרוזש, ווען דער קאָמאָרניק איז אוועק האָט שטיינמאַן אויפגעריסען די טיר, און זיך צוריק אריינ־

געצויגען, דער ווירט האָט געמאָלדען דער פּאָליציי, ס'איז פערפיהרט געוואָרען א פראָצעס און שטיינ־ מאַן האָט בעקומען 7 טעג ארעסט. און די זאכען האָט שוין ארויסגענומען די פּאָליציי. אָבער שטיינ־ מאַן האָט ווידער זיך אריינגעצויגען ס'איז ווייטער פערפיהרט געוואָרען א פראָצעס און דאָסמאָל איז ער פערמשפּט געוואָרען אויף א חודש ארעסט, און אָפּ־ ליגען די שטראָף אויף 3 יאָהר. שטיינמאַן האָט זיך אָבער צום דריטען מאָל אריינגעצויגען. דאָס איז גע ווען דעם 16טען סעפּטעמבער פ.י. אין צווישען איז ער קראַנק געוואָרען און דער פראָצעס איז עטליכע מאָל אָפּגעלעגט געוואָרען. נעכטען האָט זיך שטיינ־

מאַן געהאַט ווידער צו פערענטפערען פארן שטאָט־ שען געריכט, וואָס האָט איהם פערמשפּט אויף 3 חדשים ארעסט. די שטראָף איז איהם געשענקט גע־ וואָרען צוליב דער אמנעסטיע.

ווידער 10 ענדעקעס פאר'ן געריכט
דאס מאל פאר טראָגען אונלעגאלע אוניפארמס און אפצייכנונגען

(—) נעכטען זענען פארן היגען קרייז געריכט גע שטאַנען די טרויעריג בעריהמטע „באָמבען־וואַרפער" וועלכע זענען פערמשפּט געוואָרען פון 1 ביז 4 יאָהר תפיסה פאר די אטענטאַטען וועלכע זענען דורכגע־ פיהרט געוואָרען אין לאָדז. די בעשולדיגונגס באַנק האָבען פערנומען 10 פון די „העלדען", טאַרעאוש וואַרכאָל, וואַצלאַוו באַרטשאַק, זענאָן פּשיבילסקי, פראַנציסלאַוו צאַראַשיעוויטש, קאַזשימיערזש טושע־ לאַק, עדוואַרד ווישניעווסקי, סטעפאַן דאַליטש, יו־ זעף גרושקא, פראַנצישעק לאַסקאָווסקי, און מיכאל סטאַיודאַ. דאָסמאָל האָבען זיי זיך געהאַט צו פערענט פערען פאר טראָגען אומלעגאלע אוניפאָרמס און אָפּ־ צייכנונגען פון דער ענדעקישער פארטיי. זיי זענען דורכן סטאַראָסטעי געריכט פערמשפּט געוואָרען ביז 7 טעג ארעסט, נעכטען האָבען זיי פארגעלייגט נייע עדות און דאָס געריכט האָט דעם פראָצעס אָפּגעלייגט.

א משוגענער בעפאַלט א יודע?

(א) אויף קאָשטשעלני פּלאַץ איז א משוגענער בעפאַלען דעם דורכגעהענדער 23־יעהריגען עוזר רובאַך פון מסאַרסקע 9 און האָט איהם מיט שטיינער געמאַכט ערליכע וואונדען אין קאָפּ, דעם פערוואונדעטען האָט ערטיילט היילף דער דאָקטאָר פון דער פּ׳גאָטאָוויע.

פייערליכקייט ביי דער סעזאָן=ערעפנונג
פון פרעווענטאריום פאר לונגען-ליידענדע קינדער אין לאַגעווניק

נעכטען איז אין לאַגעווניק געעפענט געוואָרען דער סעזאָן פון פרעווענטאָריום פאר קינדער וועלכע זענען בעדראָהט פון שווינדזוכט. די פייערונג איז געווען פער בונדען מיט דער 10־יעהריגער עקזיסטענץ פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע.

אין דער פייערונג האָבען אנטייל גענומען די מיט גלידער פון שטאָטפרעזידיום מיט פרעזידענט גלאַר זער בראָש. נאַטשעלניקעס פון די מאַגיסטראַט־אָפּ־ טיילונגען, שטאָטישע דאָקטוירים, פאָרשטעהער פון דער פרעסע און פערבעטענע געסט.

די פייערליכקייט האָט געעפענט מיט א קורצע רעדע דער לייטער פון דער געזונדהייטס אָפּטיילונג ביי דער שטאָט פערוואַלטונג ה' קעמפּנער.

דאַן האָט דער שטאָט פרעזידענט גלאַזעק געהאַל טען א רעדע אין וועלכער ער האָט אָנגעוויזען אז די שטאָט - פערוואַלטונג וואַכט דערפאַר אז ס'זאָלען אויסגעבויט ווערען די אינסטיטוציעס וועלכע ריננען אין קאַמף מיט שווינדזוכט.

דער פרעזידענט האָט ווייטער אָנגעוויזען אז זיין שטרעבען איז אז אין דער קורצסטער צייט זאָל אויס־ געבויט ווערען א סאַנאַטאָריום און פרעווענטאָריום פאר שווינדזוכט־קראַנקע.

די פערזאַמעלטע האָבען דאַן בעזוכט די אינ־ סטיטוציע און זיך איבערצייגט אז די קינדער וועלכע געפינען זיך דאָרט זענען אונטער א נעהעריגער שוץ.

אויף די לאָדזשער־יעשע ידידים
ק"ז פאַלעסטינא
הנחות פאר די ה"ה סוחרים!
גרויסער אויספלוג קיין דייטשלאַנד
דעם 6־טען מאַי.
אויספלוג קיין ווינע
פון 75 זל.
אויף „קאָשטשושקאַ"
דורך 7 ימים פון 400 זל.
הנחה-רייזעס
קיין פאָזען און זאָקאָפּאַנע.
אויסלענדישע הנחה-פּעסער קיין עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי און יוגאָסלאַוויען.
„ארביס", פּיעטריקאָווער 18
(מעזוזע) טעל. 249-40.

פעראָרדנונג וועגען סטאַטיסטיק פון די פּרייזען

די לאָדזשער האַנדעלס - קאַמער טיילט מיט, אַז אין „דזשענניק אוסטאַוו" נומער 33 איז ערשינען אַ פעראָרדנונג וועגען סטאַטיסטיק פון די פּרייזען.

לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג איז יעדער בעזיצער פון אַן אינדוסטריע אָדער האַנדעלס-אונ־ טערנעהמונג, אָדער די פערטרעטער פון די דאָזיגע פירמען מחויב, אויף פערלאַנג פון הויפּט-סטאַ־ טיסטישען אַמט, צושטעלען סטאַטיסטישע בע ריכטען וועגען די פערקויפס-פּרייזען פון די אויסגע ארבייטען אַרטיקלען אָדער וועגען די פּרייזען פון די אַרטיקלען מיט וועלכע זיי האַנדלען.

ביים אָפּגעבען די בעריכטען טאָר מען זיך נישט פערענטפערען מיט האַנדעלס אָדער טעכנישע געהיימנישען

נייער צעניק פאר קאַלאַניאַל- און שפּייז=הענדלער

נעכטען איז פאָרגעקומען די זיצונג פון דער צווישען-פעראיינס-קאָמיסיע אויף וועלכער ס'איז בע שטעטיגט געוואָרען דער צעניק נר. 5 פאַר די קאָלאָניאַל און שפּייז-געוועלבער.

קליינער פעליעטאָן
—*×*—
טרעל און הולייבורדא

הוראַ! הוראַ! — שרייט שמיל־שמעלקי — ...ראַ! הוראַ!

— וואָס איז די שמחה מיט'ן הוראַ?

— וואָס הייסט וואָס עס איז די שמחה? ... ווייסט נישט, אונזערע פּושיטאָטשעלעס טרעל ... הולייבורדא זענען שוין ווידער אויף דער פריי! ... האָט געהערט כשר'ע נעמען: טרעל — פון טר... דעם עולם און הולייבורדא—פון מאַטען „בורי... אין די גאַסען... ס'הייסט אייער טרעלט און ... צווייטער מאַכט די „בוחהעס", און ביידע צוזאַ... זענען זיי בסך הכל רעדאַקטוירים פונם „ארענד... ניק".

מ'האָט זיי דאָך געהאַט — דערציילט ש... שמעלקי — פערהאַלטען דעם 1טען מאַי, און ... סברא, אז נישט פאר תפילין־שרייבען, אָדער פאר ... קלאַפּען מזוזות — האָט מען זיי געהאַלטען א ... פּען מעת לעת, ווי די אבנים טובים ומרגליות ... איינגעוויקעלט, אז קיין בייז אויג זאָל זיי חלילה נ... שאַטען, און מ'זאָל זיי, גאָט בעהיט, נישט ... גנבענען...

דעם ערשטען האָט מען זיי ארעסטירט, און ... דריטען האָט מען זיי שוין פריינעלאָזט, משמ... זיי זאָלען קאָנען מיטהעלפען שרייען „שמיער... זשידאָם", און אום בכרי נישט שטערען זיי א... צואַרבייטען דעם נעכויען פּלאַן ווי־אַזוי צו ב... רען די לאָדזשער גאַסען מיט יודישע שאַרבענס־ טשאַשקעס בלע"ז...

א פיינע זאַך אַט דאָס שרייען: „שמיערטש ... דאָם"... נישט וואָהר?... מ'גייט זיך אַזוי ארום ... בער דער פּעטריקאָווער פראַנק און פריי, עס איז ... טוב־אינדערוואָכען, עס איז א נאַציאָנאַלער ... טוב, די זון שיינט, פייגעלעך פּיפּטשען — מיט א ... וואָרט: פּאָעזיע! — און כדי עס זאָל נאָך בעס... זיין אויפ'ן האַרצען און אויפ'ן נעמיט — ש... מען: „שמיערטש זשידאָם" פּונקט אַזוי און ... זעלבען קול, וואָס א שטיינער, „פּיאָסקו, פּיאָסקו...

פרעגט זיך א פראַגע — זאָגט שמיל־שמעלקי —

— און אַן ערנסטע פראַגע: הלמאי איז דאָ א ... פּאָזשאַנדזעניע, אז א הונט, אפילו א רוהיגען, א... לאָסענעם דאַרף מען יאָ אָנטאָן א „קאַגאַניעץ", ... אַזעלכע מרעל־מייסטערס, הולייבורדאס און „...דאַווניקעס" בילען און בייסען פראַנק און פריי!

ער, שמיל־שמעלקי פרעגט א פראַגע, און ... אויב איהר האָט א טענה — האַרץ — ענטפער... איהם.

שמילשמעלקי

Dr. med. H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאר הויט. ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 132-...
עמפּאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונט

ר. איזראַעל
אויסגעליטערטע נשמות!
סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

(9)

— און איהר גלויבט דעריין? האָט סאָניע גע־ זאָגט, איהר דער אינטעליגענטער, לאָגיש-דענקענ־ דער, אויפריכטיגער און באמת גוטער מענש גלויבט דעריין, אַז מיר דאַרפען בלוט אויף פסח און אַז מיר, איך, מייך פאָטער, מיין מוטער, אָדער אַנדערע יודען האָבען אויסגעפיהרט דעם מאָרד איבער אייער אומגליקליכער טאָכטער און אייניקעל?...

— פריץ, האָט מרדכי זאַמערפעלד קוים אַרויס־ געשטאַמעלט, איך בי'ן גאַנץ אויסער זיך, איך ווייס נישט וואָס איהר רעדט צו מיר און צוליב דעם קען איך אייך נישט ענטפערען, דאָס וואָס איהר זאָגט מיר ברענגט מיך אַריין אין אַזאַ פער־ לעגענהייט, אַז ס'האָט ביי מיר אָפּגענומען ס'לשון.

— ביי מיר אויך, האָט דער פריץ ווייטער געדונערט, ביי מיר אויך. אַלע אינדרויסען, דו הערסט מאָרדקא אַלע דערצעהלען אַז די יודען זענען דעם מאָרד בעגאַנגען צוליב זייערע ריטו־ עלע צוועקען, פערשטעהט זיך, אַז איך בין נישט חושד, אַז דאָס האָט דו געטון אָדער אימיצער פון דער פאַמיליע...

זאַמערפעלד האָט לייכטער אָפּגעאָטעמט, אבי מען מיינט נישט איהם, ער האָט זיך געטראַכט, אַז ער איז נישט מחויב צו האָבען אַלע זאָרגען אויפ'ן קאָפּ און זיך איינשטעלען פאַר דער גאַנצער וועלט.

— אויב איהר זענט אונז אין גאַרנישט חושד צוליב וואָס זענט איהר דאָ אַהערגעקומען מיט דעם גאַנצען אויפגערייצטען המון, האָט סאָניע געזאָגט שטאָלץ און גרויספאָדערענדיג.

— איך קען אייער פאַמיליע צו גוט, אַז איך זאָל אייך חושד זיין אין אַזאַ שרעקליך פערברע־ כען, איך בין אָבער אַהערגעקומען צוליב דעם, ווייל...

דער פריץ האָט זיך אַביסעל זשענירט אַרויס־ צוזאָגען דאָס וואָס ער האָט געוואָלט, זיין געוויסען האָט נישט ערלויבט, אַז ער זאָל מיכאַל עג־ דערן דעם גאַנצען גאַנג פון זיין גאַנצען לעבען, זיינע פעסטגעשטעלטע פּרינציפּען און אנשויאונ־ גען. ס'איז איהם נישט געווען אינגאַנצען צום האַרצען, הגם ער האָט זיך געפיהלט, אַז די דאָ־ זיגע ענדערונג איז אין איהם שוין געקומען, אַז ער טראַכט שוין איצט גאַנץ אַנדערש ווי ביז איצט.

סאָניע האָט נישט איבערגעפרעגט, זי האָט געוואַרט ביז דער פריץ וועט זיך דעצידירען אויף אַן ענטפער. נאָך אַ קליינער וואַקלעניש, האָט דער פריץ ענדליך געזאָגט.

— ווייל איהר דאַרפט וויסען ווער ס'איז דעם פערברעכען בעגאַנגען, איהר זענט דער אָנגעזע־ הענסטער יוד אין שטעטל, פאַר אייך קען בשום אופן נישט זיין קיין סוד.

דער פריץ האָט נישט געוואָלט אַזוי שטאַרק טרעפען מרדכין, דעריבער האָט ער צוגעגעבען.

— איך קען שוין פערשטעהן, אַז צווישען יו־ דען, אַזוי גוט ווי ביי אַנדערע רעליגיעס זענען פערהאַן סעקטעס וואָס האָבען פערשידענע טראַ־ דיציעס און פאַרשריפטען, איך קען שוין פער־ שטעהען, אַז נישט שטענדיג ווערט די פאַרשריפט אויסגעפיהרט אויף איין אָרט, אַמאָל דאָ און אַמאָל אַנדערשוואו, אַמאָל אין דעם אָרט און אַ צווייט מאָל אין אַן אַנדער אָרט, אָבער ווען ס'איז אָנגעקומען די רייה אויף דעם, אַז די דאָזיגע ריטועלע פאַר־ שריפט זאָל אויסגעפיהרט ווערען דורך די יודען דאָ ביי אונז, פאַרוואָס איז דער גורל געפאַלען אויף

מיין טאָכטער מיט איהר אונשולדיג קליין קינד, איהר האָט נישט געדאַרפט דערצו דערלאָזען...

מרדכי זאַמערפעלד איז געווען אינגאַנצען צו־ חושט, נאָכדעם ווי ער האָט געדאַנקט דעם אויבער־ שטען וואָס נישט איהם און נישט קיינעם פון זיין נאָהענטסטער משפחה איז מען חושד אין דעם דאָזיגען פערברעכען און נאָכדעם ווי ער האָט אויס־ געהערט די לאַנגע מוסר־רעדע פון פריץ, האָט מען שוין פון איהם נישט געקענט ערוואַרטען קיין שום ענטפער אָדער עפּיס אַ לאָגישען אַרגומענט, ער וואָלט געוואָלט שטאַרק צופרידען, אַז דער פריץ זאָל וואָס גיכער אַרויס פון זיין וואוינונג און זאָל זיך געהן זיין וועגס נאָכדעם ווי ער האָט זיך דאָ אַראָפּגערעדט פון האַרץ.

— מילא, האָט ער זיך געטראַכט, גוים האָ־ בען שטענדיג געמאַכט בלבולים אויף יודען און וועלען ווייטער מאַכען, דער אויבערשטער האָט שטענדיג געהאָלפען און וועט אויך ווייטער העל־ פען.

דאַגעגען סאָניע האָט מעהר נישט געקענט אַריבערטראָגען דעם פריץ'ס רייד און האָט איהם גלייך אין פנים אַריין געענטפערט.

— איך פערשטעה אייער צער, פּאַניע דזשעד דזשיצו, איך קען מיר דאָס נישט פאַרשטעלען, אָבער פערדעקט נישט דעם גרויסען פערברעכען וואָס איז דאָ געשעהען, מיט דעם מאַנטעל פון ריטועלע מאָרדען ביי יודען, וועלכע קומען קיינמאָל נישט פאָר — נישט דאָ און נישט אויף קיין אַנדער אָרט. ס'האַנדעלט זיך נישט וועגען דעם צי איהר זענט חושד מיין פאָטער, מיין מוטער אדער מיך אַליין אין דעם פערדעכטען אויספיהרען דאָס פערברעכען, נאָר אין דעם גאַנצען ענין גופא, אויב אַ יוד איז בעגאַנגען דעם פערברעכען אויב אַ יוד האָט ערמאָרדעט אייער טאָכטער און אייניקעל מיט'ן צוועק צו נעהמען זיי ער בלוט אויף פסח צו מצות, דאַן זענען מיר, אַלס יודען, פונקט אַזוי שולדיג ווי יענער יוד, וועלכער איז געווען אונזער שליח צום מאָרד אויס־ צופיהרען, קיין שום אונטערשיד קען דאָ נישט גע מאַכט ווערען, די געשיכטע איז אָבער די, אַז דאָס אַלץ איז געמיינער ליגען, נידערטרעכטיגער בלבול און מעהר גארנישט, פון מיינע ווערטער וועט איהר

שוין דעריבער האָבען דעם ענטפער צי מיר ... סען ווער ס'איז בעגאַנגען דאָס פערברעכען אָ... נישט.

סאָניע האָט זיך אַליין געוואונדערט ווי ... זי האָט געהאַט מוט און כח אויף אַזאַ אופן ... ענטפערען דעם פריץ, נאָכמעהר האָט זיך געוו... דערט מרדכי זאַמערפעלד, וועלכער האָט ביז אי... געהאַלטען זיין טאָכטער פאַר אַ שטילע, ני... בעהאַלטענע אין קיין שום זאַכען, דער פריץ ... געוואָרען איבערראַשט פון דעם דאָזיגען ענטפ... ער האָט גיכער ערוואַרט, אַז מאָרדקאַ וועט ... בויגען פאַר איהם אין דרייען, וועט פרובען ... נעהדיג צו בעטען רחמנות, זיך פערענטפער... און איהם טרייסטען, צום סוף האָט ער דערה... אַזאַ שטאָלצען און ווי איהם האָט זיך אויסגעזע... חוצפה׳דיגען ענטפער. דאָס האָט איהם שט... פערדראָסען, ער האָט זיך אויפגעשטעלט פון ... אָרט אַזוי ווי ער וואָלט געהאַט בדעה אַוועקצוג...

— און דאָך, האָט דער פריץ, געזאָגט, ... מען געזעהען דעם רבי'ס זוהן היינט אין דער... איינעם אַליין ביים טייך ווען די טויטע קערפּ... זענען דאָרט נאָך נישט געלעגען, מ'האָט א... דאָרט געזעהען אַ דערשראָקענעם און ציטערנדיג... ס'זענען פערהאַן עדות דערויף און אַזעלכע ע... פאַר וועלכע איך אַליין וועל שווערען, אַז זיי ז... דעם ריינסטען אמת, מיט אַ שעה שפּעטער ... מען די טויטע קערפּערס געפונען אויפ'ן ... הגם קיינער איז שוין מעהר, אויסער דעם ... זוהן, ביים טייך נישט געווען.

דער פריץ האָט פערקריצט מיט די ציין ... געזאָגט.

— איך האָב געמיינט, אַז איך וועל אַנדע... אויפגענומען ווערען ביי אייך אין דער וואָ... און וועל בעקומען אַ טרייסט, דער ווייל ... מען מיר פאַר געמיינע לעגנס און נידערטרעכט... בלבולים, אויך דאָס וועל איך גוט געדענקען...

דאָס געמורמעל פון דער מאַסע, וועלכע ... געוואָרען פון מינוט צו מינוט גרעסער, איז ... וואָרען אַלס שטאַרקער און צאָרניגער, וואָס ... האָט מען געהערט העכערע און דראָהענדיג... אויסגעשרייען.

(המשך קומט)

דעם 12-טען מאי וועט לאדז זיין איינגעהילט אין טרויער

צום ערשטען יאהרצייט פון מארשאל יוזעף פילסודסקי

איז פארטעקומען א זיצונג פון שטאר־
...טעט, צו פייערן דעם אנדענק פון מאר־
... פילסודסקי, וועמענס ערשטע יאהר־צייט
... גראד אין דעם טאג, ווען דאס האריץ
...אכט צו קבורה אין דעם ספעציעל דערצו
...טען מאוזעלאום אין ווילנא.
...גראם פון דער טרויער־פייערונג איז:
...טען מאי 9 פריה גאטעסדינסטען אין
... און קירכען פון אלע אמונות. טרויער־
10 פריה ווערט אין חער קאטעדרע אפ־
...פיערליכער גאטעסדינסט.
... פארם. וועט אויף פעטריקאווער 104
...לט ווערען א ביוסט פון מארשאל פיל־
סודסקי, און פארן ביוסט וועלען העפעליהען אלע מי־
ליטערישע פארמאציעס, וואס סטאנציאנירען אין
לאדז.

1 מיטאג וועט אויף'ן פלאץ וואלנאשטשי פאר־
קומען א גרויסע "טרויער" פערזאמלונג אונטערן
פרייען הימעל. אין דעם מאמענט, ווען דעם מאר־
שאלס האריץ וועט בעערדיגט ווערען, וועלען קלינ־
גען די גלאקען פון די קירכעס און ס'וועלען פייפ־
פען די סירענעס. אויך דער ראדיא וועט געבען
ספעציעלע סיגנאלען. אין דער זעלבער צייט וועט
אפגעשטעלט ווערען דער פוס־ און ראד־פערקעהר.
די בעפעלקערונג וועט ענטבלויזען די קעפ און מיט
3 מינוט שווייגען פעעהרען דעם אנדענק פון מאר־
שאל יוזעף פילסודסקי.

8 אין אוונט וועלען אויפ'ן האלער־פלאץ זיך
פערזאמלען פארשטעהער פון מיליטערישע און גע־
זעלשאפטליכע ארגאניזאציעס. 8.45 אוונט וועלען
אפגעגעבען ווערען הארמאטען־שאסען.

דעם 12־טען מאי, אין טאג פון די טרויער־
פייערליכקייטען, וועלען נישט טעטיג זיין די טעא־
טערן און קינאס. אויך אין די לאקאלען וועט פער־
באטען ווערען קאנצערטען.

די שטאט וועט זיין דעקארירט מיט שווארצע
פעהנער.

—*✳*—

...ז איהר נישט געלונגען קייז שדכנות געלד צו פערדינען

פיצט זי זיך צו צום נדן

...זך שוין אזוי א שפאר ביסעל צייט אין
...ישטיבעל ערגיץ אויף סאלגע גאס אנ־
... יודענע, ברייגע רויזעל די גרושה און
...איס א פאר געשפאנטע קיקערם אויף דער
...שעה אז א גוטער מלאך זאל איהר ענדליך
... דעם אמתען גליק־זיווג.
... נישט, חלילה, אז די וועלט האט פערגע־
... ביינע רויזלען. שדכנים רייסען דווקא איהר
...טירען און זיי פיגורירט ביי זיי אויף די שער־
... פון זייערע געשעפטס־ביכלעך אלס פרי־
... טהורה, באמת זי נעהמט נישט אזוי ווייט
... מיט איהר „ווענען" ווי מיט די 5 מוי־
...ילרע, וואס זי האט ליגען צוגעשיקוועט אין
... אלס נדן פאר א בעשערטען.
... רויזעל בעגרייפט אפנים איהר „ווערט"
...ריקטירט איהרע האנד־רעפלעקטאנטען הארטע
...ען, וואכען און חדשים לויפען שוין צו
... רויזלען שדכנים — יודען און יודענעס —
... חתנים־קאלעקציעס און זיי קאנען זי בשום
... נישט איינבייסען. וואסערע מיסטער זיי ליגען
... אוועק, דרייט זי אלעם מיטן שנעפעל, דעם
... „ברען", יענעם „פיגור", איינעם „עלעגאנץ"
... „כאראקטער".
...סטען זוילען האט ביי ברייגע רויזלען צע־
... רחל פיסקע, א בעקאנטע שלאמפערקע
... נענענד. הונדערטער שוועבציען האט זי
... און אונטערהעפיהרט, די אלע פארגעשטעלטע
... האבען אבער ברייגע רויזלען פארט נישט
...
... רחל האט שוין פאלר אנגעהויבען צו פער־
... מס סוראוש צו פערדינען דער קליענטקע. 4
... האלבען פראצענט פון 5 טויזענד גילדען איז
... א לייטישע סומע מלאכה־געלד און איהר
... נישט געגליסט דערפון אזוי ליכט צו דער־
... פארט נאך אזוי פיל אוועקגעלענטע הארע־
...
... רחל האט זיך ווייטער געדרייט ביי ברייגע
... אין שטוב. זי איז געווארען מיט דער צייט
... מיט איהר היימיש אז זי האט געוואוסט אלע גע־
... און בעהעלטענישען: זי האט אויך גע־
... וואו דער אוצר" איז בעגראבען, פון וויפיל
... וואסערע געלד ער בעשטייט.
...שעהט פלוצלונג א מעשה, אז צו ברייגע
... פאלט אריין עפעס א שדכן און דערלאנגט
... א „זאך", וואס האט זי גליך אנגעפאקט ביי
... ווינטער ריפ. די גרושה האט נישט לאנג געמע־
... און באלד צוגעקלאפט צום שידוך...
... פון דער געשיכטע איז געווארה געווארען
... רחל, איז זי געווארען מלא צארן, איהר האט
... וואס עפעס א פלארער האט מיט איינמאל
... און גליך געטראפען און זי האט זיך שוין
... איהר אנגעלאפען חדשים און צום סוף גאר גע־
... אומזיסט דאס געניק.
... זי זיך אנגעמעלט אויפטעהויבען און איז אר־
... אין דער פאליציי און בעלעגט פאלגענדע מעל־
...
... האט געהאט ליגען ביי זיך אין שאנק א קני־
פעל פון א 5 טויזענד גילדען, האט ביי איהר אני־
מאלס געטעכטיגט א בעקאנטע, א געוויסע ברייגע
רויזעל און באלד נאך איהר אוועקגעהן איז דאס קני־
פעל פערשוואונדען געווארען זי האט דעריבער א פער־
דעכטיגטען חשד, אז די דערמאהנטע בעקאנטע האט
דאס קניפעל צוגעלקחנט.

אויפן גרונט פון דער דאזיגער מעלדונג איז גליך
דורכגעפיהרט געווארען א שטרענגע רעוויזיע אין
ברייגע רויזעלס שטיבעל און מ'האט טאקע געפינען
דאס פעקעל געלד. אזוי ווי דאס געפינענע געלד האט
געשטימט מיט די אנגעגעבענע סמנים האט די פאלי־
ציי עס צוגענומען.

איצט ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג, צו ווע־
מען דאס געלד געהערט, ווייל ביידע ווייבער האל־
טען אין איין טענה'ן אז יעדע פון זיי איז די אמתע
אייגענטימערין פון געלד.

ארגוס.

היינט די 16-טע יאהר-צייט

פון לעצטען לאדזער רב הגאון ר' אליעזר יהודה טרייסטמאן זצ"ל

היינט אינם טאג פון דער יאהרצייט פון לעצ־
טען לאדזער רב הגאון ר' אליעזר יהודה טרייסטמאן
זצ"ל וועלען געמאכט ווערען הזכרות אין אלע לאד־
זער שוהלען און בתי־תפילה.

די הזכרה אויפן קבר פון רב זצ"ל וועט פארקו־
מען האלב עלף.

דער הילף־קאמיטעט פון פשיטיק און שכונת'־
דיגע שטעטלעך בעט מנדר צו זיין לטובת די דאר־
טיגע יודען.

נושאי המטה באלוט

שנתיסדה ע"ש רשכבה"ג רבנו אליהו חיים מייזל זצללה"ה

מיטוואך י"ד אייר (6[5־36) איז עס דער יאהר־
צייט־טאג פון אונזער אונפערגעסענעם גרויסען
גאון און אמת'ען צדיק רבנו אליהו חיים מייזל
זצ"ל זי"ע.

אונזער טייער מנהיג, וועלכער האט 40 יאהר
געשלעפט דעם גרויסען שווערען גלות־לאסט־וואָ־
גען פון זיינע ברידער און שוועסטער, גערעטעט
זייער לעבען, געהיילט זייערע גייסטיגע און מא־
טעריעלע וואונדען און געמוטהעט זייערע געדריקטע
שטימונג.

40 יאהר האט דער גרויסער פערזארגער אונ־
זערער, מיט האריץ און נשמה, מיט ריינעם געוויסען
און זויבערע הענד טריי געפלעגט אונזער גרוי־
סע קהלה לאדז.

אין אונזער איצטיגען פערצווייפעלטען צו־
שטאנד פיהלען מיר זיך ערשט רעכט פערייתומט
מיר זעהען דעם גרויסען פערלוסט, מיר זעהען
וואס עס פעהלט אונז. מיר האבען נישט מעהר
דעם אמת'ן אונפארטייאישען מנהיג וואס זיין האַ"ץ
זאל פיהלען די גרויסע נויטען פון אלעמען, וואס
זאל זיין דער קעמפער פאר'ן כלל און פרט. —
עס פעהלט אונז דער גרויסער מענש וואס זיינ
זיינע אויערען זאלען צוגיין די פערלאנגען פון
די נויטליידענדע, און מיר פיהלען דעם גרויסען
בעדארף צו בויגען דעם קאפ פאר דעם אמת'ן
צדיק, בעקלאגען זיין נישט מעהר זיין ביי אונז.

מיר רופען אונזערע אלע מיטגלידער און
סימפאטיקער פינקטליך צו קומען אין אונזער בהכ"נ
נושאי המיטה בזשעזשינער 23 דינסטאג 8 אַ
זייגער, צום הספד וואס וועלן האלטן הרב הגאון
ר' מ"מ שליט"א סגל, הרב ר' שמואל אליעזר
סגל שליט"א און הרב ר' ברוך לייזעראוויטשי שליט"א
אויך דער חזן פון דער אלטשטעט'שער שוהל.

אויסטערלישער זעלבסטמארד-פרוב פון א יודיש מיידעל

אַנ'אויסטערלישער זעלבסטמארד איז נעכטען
בעגאנגען דאס יודישע 22־יאהריגע מיידעל י. ג.
פון גרוטקא באלוט 14.

נעכטען האט זי אויסגעטראגען איהר פאטער,
וועלכער איז א טרעגער, מיטאג און לאן איז זי
געגאנגען אין הויף אויף לאגיעוניצקא 9 און זיך
פשוט כפשיטה אריינגעווארפען אין קלאזעט מיט'ן
ציועק צו בעגעהן זעלבסטמארד.

צום גליק האבען דאס בעמערקט עטליכע שכ־
נים, מ'האט ארויסגערופען די פייערלעשער, וועלכע
ס'איז געלונגען דאס מיידעל אפצוראטעווען. וועגן
דער סיבה פון איהר אויסטערלישער טאט
האט די זעלבסטמערדערין נישט געוואלט געבען
קיין שום ערקלערונגען.

קרובים פון בלימה פיטלער דארפען זיך אפרופען

אין דער שטאט'שער זביארניע איז געשטארבען
די יודישע פרוי בלימה פיטלער. די קרובים פון
דער פערשטארבענער דארפען זיך מעלדען אין
סעקרעטאריאט פון „חסד של אמת", ידי צו קע־
נען אדורכפיהרען די לייה־פארמאליטעטען.

גרויסע שטייער-הנחות

פאר אנטיילנעהמער אין די ווילנער פוטער-ירידים

דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט דעם 31־טען
מערץ 1936 ארויסגעגעבען א צירקולאר, לויט
וועלכען ס'איז בעשלאסען געווארען צו בעפרייען
פון א פאטענט און פון צאהלען אומזאץ־שטייער
די פירמען, וועלכע וועלען אנטיילנעהמען אין די
צווייטע אינטערנאציאנאלע פוטער־ירידים אין ו"ל"ע
און אין דער אקציע פון רוהענפוטער אין ווילנע
אין יאהר 1936.

דאס בעפרייען פון א פאטענט און פון אומזאץ־
שטייער, לויט'ן דערמאהנטען צירקולאר איז אפהענ־
גיג פון פיהרען ריכטיגע האנדעלס־ביכער און פון
פארשטעלען א צייגניש פון אויספיהרונגס־קאמי־
טעט פון די ירידים, וועלכע זאל פעסטשטעלען, אז
די טראנזאקציעס זענען אדורכגעפיהרט געווארען
אויף די ירידים.

וואס האבען פאסאזשירן איבערגעלאזען אין די טראמוואיען?

(א) אין פערלויף פון חודש אפריל האבען די
פאסאזשירען פון די לאדזער טראמוואיען איבערגע־
לאזען אין די וואגאנעס פאלגענדע זאכען: 2
פאנטאפעל, שוסטער־ליים, א גרויסע קאלדרע, 24
פאר הענדשקעס, 18 מענער־ און דאמען שירמס, א
ראזע סיועטער, 16 בייטעלעך, א וואליזע, שאקאלא
דע, א צייכען־בלאק, 3 זשארובקעס, 2 פעקלעך גיל
זען, א גאלדען רינגעל, א האנדשוך, איין זייף,
דאמען־בייטעל, עטליכע שפילען באנועל, א שאכ־
טעל מיט 3 קעלנער, זייד, 2 פעקלעך וואל, שמוצי־
גע וועש, א היטעל מיט 2 קראוואטען, שליסלען,
זאקען, א העפט ביכער, 2 וואליזעס, שירצען, קינדער
שיכלעך, אייביגע פעדער, א שטעקען, פאנטאפעל,
בינאקלען, א לעמפעל און אנדערע זאכען.

די זאכען קען מען אפנעמען אין דער די־
רעקציע פון די לאדזער טראמוואיען.

מאטורע-עגזאמענס אין די יודישע גימנאזיעס

נעכטען האבען זיך אנגעהויבען אין די לאדזער
גימנאזיעס די שריפטליכע מאטורא־עקזאמענס. צום
ערשטען טערמין קומען אויך פאר די מאטורא־
עקזאמענס אין אלע דריי יודישע גימנאזיעס.

פארזיצענדער פון דער מלוכה'שער מאטורא־
קאמיסיע איז אין דער יודישער פרויען־גימנאזיע
(פיראמאָוויטש 6) דירעקטאר מ. בראנדשטעטער,
אין ערשטען יודישען מענער־גימנאזיום (מאגיסטראצ
קא 21) דירעקטאר א. פערעלמאן, אין צווייטען יודי־
שען מענער־גימנאזיום (מאגיסטראצקא 22) די־
רעקטאר ז. עללענבערג.

פערוואלטונג פון „מלבוש-ערומים"

די נייע פערוואלטונג פון „מלבוש ערומים"
און אמבולאטאריום שענקעוויטשא 5[3, האט זיך
קאנסטיטואירט אויף פאלגענדען אופן: פרעזעס —
איזאק רייטענבערגער, וויצע־פרעזעסן — רפאל גינז
בורג און דוד ראזענגארטען, קאסיר — יצחק
יאקובאוויטש, אברהם סענדער — בוכהאלטער, יאן
טשעשעלסקי — סעקרעטאר. ביירעך, דרעש, סטע־
פאניע רייטבערגער, אננא לעוין און אברהם גאמ־
בערג.

פערטרעטער: בער זילבערבערג, יצחק רייַ־
כערט, יודעל גראהמאן, צעציליע קורץ, בעלא
יוארסקא, שלמה ענגלארד.

רעווידיר־קאמיסיע: ישראל ראטענבערג, שמעון
גאלדלוסט און לאזאַ מארגולים

גענעראל פערזאמלונג

פון קאלאניאל הענדלער פעראיין שרודמיעסקא 20

היינטיגען זונטאג איז אין פעראיינס־לאקאל פאר
געקומען דער בעריכטס – פערזאמלונג 1935. דער
פרעזעס ה' אוליגאווער לעגט פאר דעם טאג־אָרדנונג
און ווידמעט א פאר ווארעמע ווערטער די קרבנות
פון פשיטיק און ארץ ישראל. אלע אנוועזענדע שטע־
הען אויף פון די ערטער. דאן ווערט איינשטימיג גע־
וועהלט אלס פארזיצענדער פון דער פערזאמלונג ה'
ב. פוקס. ה' וולאטאגורסקי, וועלכער ליינט פאר דעם
בעריכט פון דער רעווידיר־קאמיסיע. דער פעראיין
האט נאך אלע אויסגאבען פעראיינס־ווגענס 327 זל.
במשך פון דעם בעריכט־יאהר 1935. א לענגערן בע
ריכט גיט אפ ה' גאטליב וועגען פעראיינס־טעטיג־
קייט. ער דערמאנט די 20 יאהריגע געשיכטע פון
קאלאניאל – הענדלער פעראיין. א גאנצע רייה צי־
פערן בעווייזען די פערשידענע אינטערווענצען, וואס
איז אויסגעקומען במשך 1935 צו אינטערווענירען
ביי דער צענטראל־מאַכט, ביים סטאראסטא און האנ־
דעלס־קאמער.

ער פאדערט אויף אלע צו זיין וואך, ווייל די איצ
טיגע צייט פאדערט וואכזאמקייט און איינגקייט. ה'
אדוואקאט שעסקין רעפערירט וועגען די איצטיגע
ענדערונגען אין געזעץ פון ריטשאלט־שטייער. ווע־
גן בעריכט רעדט אויך ה' גאלדקארן. דאן קומט
פאר א גרויסע דיסקוסיע. עס רעדען די ה"ה וויל־
העלם, פיעטריקאווסקי, ברוין, הערליך, לייזעראוו
וויטש, ראזענצווייג, פינקעלשטיין.

דאס שלוסווארט האלט ה' יאבלאנסקי, וואס
טראגט אריין איינגע פארשלאגען, וואס ווערט איינ
שטימיג אנגענומען.

צום סוף זענען אריין אין דער נייער פערוואלטונג
די ה"ה אוליגאווער, גאטליב, פינקעלשטיין, וויל־
העלם, פלאנק, ראזענצווייג, לייזעראוויטש, ליפמאן,
ראוויצקי. אלס קאנדידאטען: סינא, טענצער, פיעט
ריקאווסקי, חאקטארציק, בראונער. אין רעווידיר־קא
מיסיע: אלשטיין, א. איזען, פ. ראזענצווייג.

אויך א שידס־געריכט פון 18 פערזאן מיט ה'
ש. זיידלער אלס עהרענפרעזעס. און א פראפאגאנ־
דע אנפיהרונג צו פערבעסערן די פעראיינס־טעטיג־
קייט. אין פרעזידיום איז אויסגעוועהלט געווארען
אלס פרעזעס ה' וו. אוליגאווער, וו. פ. ח. גאטליב
ה' יאבלאנסקי, סעקרעטאר — א. פינקעלשטיין, קאַ־
סירער — ווילהעלם, גאספאדארזש ה' לייזעראוויטש

פארוואס שווייגט מען?

(א בריף אין רעדאקציע)

ג' ה' רעדאקטאר!

מיר בעטען אייך צו פערעפענטליכען דעם דאזי־
גען בריף, פאר וועלכען מיר דאנקען אייך פאראויס.

ווי עס איז בעקאנט, איז דאס שעכטהויז אויף
דעם גרינעם מארק, זייט 3 וואכען פערמאכט דורך
דעם רעגירונגס־קאמיסאריאט. אזוי ארום קומט
אויס, אז די יודישע בעפעלקערונג אין יענעם ראיאן
האט נישט די מעגליכקייט צו עסען פון קיין כשר'ער
שחיטה, דאך זעהט מען אויף דעם גרינעם מארק
ווי פויערים קוילענען עופות פאר יודישע קונים און
מאכען עסען דאס פאר כשר. שטעלט זיך די פראגע
פארוואס שווייגט מען? פארוואס שווייגט די לאד־
זער יודישע קהלה? פארוואס שווייגט דער לאדזער
ראבינאט?

מיט דרך ארץ
אנשים חשובים פון גרינעם־מארק.

קיין ווינען

אבפאהר דעם 8־טען מאי. 75 זל.

קיין וויען, בודאפעשט

אבפאהר דעם 8־טען מאי. 112 זל.

קיין לאנדאן

אבפאהר דעם 9־טען מאי. 390 זל.

קוראציע־פעסער קיין טשעכא־סלאוואקיי און עסטרייך.

אינפארמאציעס און איינשרייבונגען:

Wagons Lits Cook
Piotrkowska 68.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון צייהן און יאסלעס

Piotrkowska 164 tel 11-20.

קלאנג־קינא־טעאטער

ZACHETA

זגערזשער 26.

היינט און פאלגענדע טעג!

...עכטיגער דאפעלטער שלאגער־פראגראם

— I —

הערליכער מעלאדישער פילם

די

גאלד-זוכערינס

אין די הויפט־ראלען:

WARREN WILLIAM
R. KEELER, G. ROGGERS.

— II —

גרויסע דראמע פון דער העכסטער שפאנונג

א. נ.

„לעצטער סיגנאל"

אין די הויפט־ראלען:

R. Barthelmess. Ch. Eylers.

פערקלענערטע פרייזען!

אנהויב 4 נאכמ. שבת און זונטאג 12 בייטאג.

אנשטעקענדע קראַנקהייטען אין לאָדז

פון 26 אַפּריל ביז'ן 2 מאַי זענען אין דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג ביי דער שטאָט־פאַרוואַלטונג אָנגעמאָלדען געוואָרען פאָלגענדע פאַלען פון אָנשטעקענדע קראַנקהייטען:

בויך־טיפוס 2 פאַלען, דיפטעריט 7 פאַלען, שאַרלאַטין 25 פאַלען, מאָזלען 62 פאַלען, רויז 3 פאַלען, קאָקלוש 20 פאַלען, קימפעט־היץ 2 פאַלען, קאַרק־שטייפעניש 1 פאַל.

אין דער פאַרגאַנגענער וואָך האָבען הינד געביסען 11 פערזאָן. די אַלע פערזאָנען זענען געאימפט געוואָרען געגען הינד־משוגעת.

איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך א פוהר

(א) אויף בזשעזשינער גאַס איז איבערגעפאָהרען געוואָרען דורך אַ פוהר די 52־יעהריגע אסתר מאַיערטשיק פון לאַגעווניצקאַ 4. די פערוואונדעטע האָט בעקומען תיכף הילף דורכ'ן דאָקטאָר פון דער פּאָגאָטאָוויע.

דער פוהרמאַן יאַנקעל גרינבוים איז צוגעצויגען געוואָרען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט

שווערער אומגליקספאַל מיט א ציקליסט

(א) דער ציקליסט אַדאַם שטשעפּינסקי פון קאָנאָפּניצקאַ 32 איז אויפ'ן זגערזשער שאָסיי און פאָהרענדיג אויף אַ ראָווער ארויפגעפאַלען אויף אַ פאַרקאָן פון שטעכעדיגע דראָט, ער האָט זיך איבערגעשניטען דעם בויך, אין אַ שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין לאָדזער שפּיטאָל.

א גייסטיג קראַנק יודיש יונגעל

אָפּגעפיהרט אין דער „זביאָרניע“

די יודישע דורכגעהער אויף פּאָלעסיע האָבען נעכטען נאָכמיטאָג בעמערקט אַ יודיש יונגעל אָנגעטון אין אַ לאַנגער קאַפּאָטע, מיט שטייועל, טראָגט פאות, אַנ'ערך 14 יאָהר אַלט, האָט אַראָפּגעריסען פון זיך די מלבושים און בכלל זיך אויפגעפיהרט נישט נאָרמאַל.

צוליב דעם, וואָס פערשידענע גאַסען־יונגלעך האָבען שטאַרק דאָקוטשעט דעם גייסטיג קראַנקען יונגעל, האָבען די יודישע דורכגעהער מיטגעטיילט דער פּאָליציי, וועלכע האָט אַרויסגערופען די קאַרעטקע פון פּאָגאָטאָוויע, דאָס יונגעל איז אָפּגעפיהרט געוואָרען אין דער „זביאָרניע“.

גנבות

(א) אין הויז אויף קאָנאָפּניצקאַ 47 האָט זיך ביינאַכט אריינגעגנבעט א פערזאָן און אָנגעהויבען צו בעאַרבייטען די וואוינונג פון יאַן קאַטשמאַרעק.

אין מיטען דער מלאכה האָט זיך אויפגעכאַפּט דער אייגענטימער פון דער וואוינונג, וועלכע האָט פערהאַלטען דעם גנב. אַ געוויסען סטאַניסלאַוו קאַקאַשקאַ, מ'האָט איהם איינגעזעצט אין טורמע.

* * *

אין קאַלושקי אויף דער באַהן־סטאַציע האָבען גנבים אַרויסגעצויגען אַ פּאָרטפעל מיט 300 זלאָטיס דעם סוחר איזידאָר פּיכטענהאָלץ, נאַרוטאָוויטשאַ 96.

* * *

גנבים האָבען בעגנבעט דעם לאַגער פון יוזעף שרייער, פּיעטריקאָווער 214 און אַרויסגעגנבעט אַ שרייב־מאַשין.

ראַדיאָ - ווינקעל

וועלט - אודיציעס צו בעעהרען דעם ערפינדער פון דרוק.

איצט ווערט 500 יאָהר זינט גוטענבערג האָט ערפונדען די דרוק־קונסט. די דאָזיגע ערפינדונג איז פאַר דער פאַרשפּרייטונג פון די גייסטיגע און אינטעלעקטועלע ענינים פון דער מענשהייט דעמאָלט געווען אַזאַ איבערברוך־תקופה, אַזוי ווי עס איז אין אונזערע צייטען, אין 20־סטען יאָהרהונדערט די פאַרשפּרייטונג פון ראַדיאָ. עס איז דעריבער גאַנץ פאַרשטענדליך, אַז די ראַדיאָפאָניע פון גאַר דער וועלט וועט צוזאַמען מיט אַלע אָפּגעבען כבוד גוטענבערג'ען אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין יובילעאום.

אויפ'ן פּאַריזער וועלט־קאָנגרעס פון דער ראַדיאָ־אוניע האָט דער פאָרשטעהער פון דער פראַנצויזישער ראַדיאָ־אינדוסטריע אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאָג, אַז אין פערלויף פון היינטיגען יאָהר זאָלען אַלע געבען אודיציעס לכבוד דער ערפינדונג וואָס איז אויפגעקומען אין יאָהר 1436.

ראַדיאָ - כוואַליעס פאָרשען דעם אינגעווייד פון דער ערד.

שוין עטליכע יאָהר צייט ווערט אין מעהרען דורכגעפיהרט פאָרשונגען, כדי צו דערגעהען, ווי ווייט די ראַדיאָ־כוואַליעס קאָנען געהען אונטער דער אויבערפלאַך פון דער ערד. די דאָזיגע עקספּערימענטען האָבען אַ צווייענדיגע בעדייטונג: 1) צי איז בכלל מעגליך, און ווי ווייט אַ ראַדיאָ־קאָמוניקאַציע אין די גראַבענס קאָן געהן צווישען די בעזונדערע שיכטען; 2) צי קאָנען די ראַדיאָ־כוואַליעס נוצן דערצו, אַז מ'זאָל זוכען אויסצוגעפינען די שיכטען קוילען און אַנדערע מינעראַלען.

ביז איצט איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דאָס פונאַנדערגעהען זיך פון די כוואַליעס אונטער דער ערד איז אָבהענגיג פון דער געאָלאָגישער סטרוקטור פון די פערשידענע פעלזען און פון דעם וואָס דאָס דאָרטיגע וואַסער פערמאָגט אין זיך.

מען האָט אויך פעסטגעשטעלט, אַז געוועהנליך ראַדיאָ־כוואַליעס קאָנען דורכדרינגען בערג פון [illegible] מעטער די לענג, דורך קרייד שיכטען אויף הונדערט מעטער.

דערגאַנגען איז מען אויך, אַז וואָס קירצער די כוואַליע איז, אַלץ שוואַכער איז איהר קראַפט [illegible] קענען דורכדרינגען די ערד־שיכטען.

זומער־מאָדע רעוויע אין פילהאַרמאָניע

קומענדיגען זונטאָג קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע די ערשטע וואַרשאַווער זומער־מאָדע־רעוויע, אין וועלכע ס'וועלען זיך בעטייליגען די גרעסטע פירמען פון פּאַריז, וואַרשאַ, לאָדז א. אַ.

טעאַטער, מוזיק און פאַרוויילונגען (קאָמוניקאַטען)

טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי“

היינט פּונקט 9 אָוועגר קומט פאָר אַ פייערליכע פּרעסע־פאָרשטעלונג פון די בעסטע פּראָגראַמען פון דעם קליינקונסט - טעאַטער „אַראַראַט“ א. נ. „אַ וועלט פון נסים“. אין פּראָגראַם בעטייליגען זיך ה. גראָסבערג, שיינע מרים, מ. ראַפּעל, ש. דזשיגאַן, וול. גאָדיק, [illegible] היאַר, מ. אָפּענהיים, מ. פּולאַווער, י. שומאַכער און [illegible] בייגעלמאַן. דער פּראָגראַם פערמאָגט וואונדערבאַרע [illegible] קאָראַציעס געצייכענט דורך מאָלער גאַלעווסקי, אַ ים [illegible] וויצען, ווי אויך אויסגעצייכענטע ערנסטע רעוויו־[illegible] מערן און זעהר פיל האַרציגע מוזיק.

מאָרגען קאָנצערט פון אימרע אונגאַר אין פילהאַרמאָניע

דער קאָנצערט פון אימרע אונגאַר, וואָס קומט [illegible] מאָרגען אין פילהאַרמאָניע האָט אַרויסגערופען גרויס אויפזעהן און מיט שפּאַנונג און אונגעדולד ווערט [illegible] וואַרט דער אויפטריט פון בעריהמטען קינסטלער, וו[illegible] כער האָט זיך קונה שם געווען אין שאָפּען־קאָנקורס.

פון פוילישען שטאָטישען טעאַטער

היינט 7.30 אָוועגר ווערט אין שטאָטישען פּוילישען טעאַטער געשפּילט יוליוש סלאָוואַצקי'ס מייסטערווערק „באַלאַדינאַ“.

קלאַנג־קינא CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

גרויסע פּרעמיערע! היינט און פאָלגענדע טעג!

„ליבעס־איבעראַשונגען“

אין די הויפּט־ראָלען: Norma Shearer, Robert Montgomery

אויסערדעם: אַקטואַליטעטען פון P.A.T. אָנהויב 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

ווי־כטיג פאַר
ברוך־קראַנקע

(רופּטורעז) זאָווי פון פערקרימונגען פון רוקען־ביין (הויקערס), פּאַראַליזשען, ביין־שווינדזוכט, פּלאַטפוס און פערשידענע אַנדערע פערקריפּלונגען־ליידענדע.

פאַר פערשידענע אַרט רופּטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל־באַנדאַזשען לויט מיין מעטאָדע היילן אויז בעזייטיגען ראַדיקאַל יעדען איינציגן ברוך.

ביי מאַגען און קישקע - זענקונג ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע לייב־הייל־באַנדאַזשען.

פאַר הויקערס ספּעציעלע גאָרסעטען און גלייכהאַלטערס.

געגען ביין־שווינדזוכט ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען פון אַלע סיסטעמען.

געגען שמערצענדע פּלאַטפוס ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע איינלאַגען לויט גיפּס־מאָדעלען.

געגען קרומע אָדערן ספּעציעלע גומי־שטרימף לויט מאָס.

קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלע הייל־אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט

ספּעצ. אָרטאָפּעד

א. פּעטריקעוויטש, לאָדז

9 פּיראַמאָוויטשאַ 9, טעל. 177-09 (פריהער אַלגינסקאַ)

אַכטונג! קראַנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.

טויזענטער דאַנקזאַגונגען קענען בעוויזען ווערען

ווי־כטיג פאַר לאָדז און פּראָווינץ
קאָמיסיאָנס־לאַגער
פון פערשידענע מאָדערן
מעבעל
נייע און גענוצטע, ווי אויך היגיענישע מאַטראַצן, שעזלאָנגן, מאַטראַצן אין דער פיינסטער אויספיהרונג, בעקומט איהר צו די ביליגסטע פּרייזען נור ביי

א. ווייצמאַן,
שענקיעוויטשאַ 6, טעל. 191-00.

בעמ.: איך קויף אויך פערשידענע גענוצטע מעבעל, דיוואַנען, נייה־מאַשינען, שרייב־מאַשינען, פּעלצען א.ז.וו.

לעבענס־פערזיכערונגס־פּאָליסן

אינלענדישע און אויסלענדישע, אפילו פון גאַנץ לאַנג נישט געצאָהלטע, קענען אויך האָבען אַ געוויסען ווערט, אויב איהר ווילט זיך יועדען

Łódź Piotrkowska 145, m. 5a
פערזענליך פון 4 ביז 7 נאָכמ.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09.
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען־קראַנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
נעהמט אָן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אָוו.
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פּרייזען.

ווי־כטיג פאַר פאַבריקאַנטען
און האַנדווערקער
שווייסונגען,
מאַשינען־טיילען
און רעפּעראַטורען
פיהרט אויס ביליג
די מעכאַנישע
שלאָסערײַ
י. רעדער
11 ליסטאָפּאַדאַ 11/13
(רוג זיכאַדניאַ)

א גרויסע
קעלער־שטוב
עלעקטרישע איינריכטונג, געאייגנעט אויף אַ פאַבריק, עווענטועל אויף אַ לאַגער
פון זאָפאָרט צו פערדינגען!
28 p. Strzelców Kan. Nr. 3
צו ערפאַהרען ביים ווירט.

פאַר פייער און גנבות!
קאָנט איהר אייך אַסעקורירען אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.
קלינגט אָן ביטע טעלעפּ. 203-94

קליינע אַנאָנסען
1 זלאָטי אַנ'אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָטי

פערשידענעס

אַ גוט = איינגעפיהרט קאָלאָניאַל=געוועלב זאָפאָרט איבערצוגעבען. צו ערפאַהרען פּאָלודניאָוואַ 24, ביי ראָזענבערג, פון 4—6 נאָכמיטאָג.

Pogotowie asekuracyjne
אַסעקורירט אייערע וואוינונגען, סקלאַדען, פאַבריקען פון פייער און גנבה. קלינגט טעלעפאָן 175-88, קאָנסקער.

זאָפאָרט איבערצוגעבען צוויי עלעקטרישע מאַנגלען ביליג. וואָלבאָרסקאַ 10, ליכטענבערג.

אויב איהר ווילט, אַז די פיס זאָלען נישט שוויצען, מוזט איהר דעם פּראָשעק „ראַדיקאַל“ נוצען, ווייל דער פּראָשעק „ראַדיקאַל“ ווירקט אָמבעסטען און מאָמענטאַל. צו בעקומען ביים פּערפומער פּיעטריקאָווער־גאַס 21, ביים צייטונגס־פערשפּרייטער.

ס'ווערט געזוכט אַ יונגעל צו צוטראָגען צייטונגען אויף אָנגעוויזענע שטעלען, פּולע בעקעסטיגונג און אַ קליינעם געהאַלט. צו ווענדען זיך צום צייטונגס־פערקויפער זשגאָווסקאַ 5 פון 3—8 אָוונט. בעפאָרצוגט פּראָווינצער.

צו פערקויפען אַ 12־ער טרייב=מאַשין, ווי אויך אַ שער־מאַשין (האַספּעל). צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 83 וו. 35

אוירען, נאָז און האַלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
L. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 81[illegible]
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צו[illegible]) אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַ[illegible] ריישאָס פון 9-2 און פון 4-8 אָוו[illegible]
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען־גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי פאָטאָגראַ[illegible]

פרייע פּאָסטענס

אַ קוואַליפיצירטע רעפּעזירקע[illegible] פיינע זאַכען קען זיך מעלדען קי[illegible] סקיעגאַ 21, וו. 17.

סווערט געזוכט אַ יונגעל. צו [illegible] פאַהרען פּילסודסקיעגאָ 22, רעכטס [illegible] וו. 35, 2־טער שטאָק.

לאָקאַלען

73 זל. דירה־געלד אַ קוואַרט[illegible] איבערצוגעבען 1 צימער און קיך, [illegible] 6־טער שערפּיען 42, פראָנט, 1. שט[illegible] צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט פון 3—5 נאָ[illegible]

ספּעציעל פאַר סוחרים!
מאָדערן איינגעריכטעט, בעקוועם אַ נ[illegible] לענגער 1.25 זל., אַ צימער 1.50 [illegible] לאָדז, קיליגסקיעגאָ 41, אין הויף.

צו פערמיטען אַ געוועלב אויך [illegible] אַ שטוב אין בעסטען פּונקט גליבאָגע[illegible] צו ערפאַהרען אויפ'ן אָרט פון 8—10 [illegible] ביים רוזשאַנדרעס.

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אָן טעגליך פון 10 ביז 3 נאַ[illegible] אין דער לעטשניצע „פּאָמאָץ“ רוג זג[illegible] זשער און לימאַנאָווסקיעגאָ 1, טעל. 201-29 און פון 4—10 אָוועגד אויף נאַרוט[illegible] וויטשאַ 13. —:— צוגענגליכע פּרייז[illegible]

דער
פאָטאָגראַפישער
אַטעליר
„POLONJA“
אינה. גוטערמאַן, גדאַנסקאַ 31
פיהרט אויס אַלער אַרט פאָטאָגראַפיעס צו פּעסער, לעגיטימאַציעס, פּראָטאָקאָליעס מעט ריקולעס ווי אויך לויט פאָרשריפט צו דער אויבעזיפּטשאַלניע, צו זעהר ביליגע פּרייזען. פּאָסט־קאַרטען און פּאָרטרעטען ווערען אויך אויסגעפערטיגט שעהן און גוט
— צו נידריגע פּרייזען. —

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין־קראַנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוועגט.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע־קראַנקע
מענער - שוועכע און הויט־קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוועגד.
פרויען און קינדער נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוועגד.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער - שוועכע
אָנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוועגט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub   Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 22.